TUNTURILATU

...NKÄVIJÄIN LEHTI ★ JULKAISIJA TUNTURILATU RY. ★ NO 1/1973

T.L.A.

Puheenjohtajan tähdenvälejä

Lapinretkeily on kasvanut voimakkaasti. Lisääntynyt vapaa-aika, kuntoliikunnan kehittyminen massatoiminnaksi sekä nopeasti kohoava elintasomme, ovat luoneet harrastuksista jaloimmalle, eräretkeilylle, sellaisen suosion, että kaira alkaa kohta täyttyä reppuselkäisistä. Euroopan luoksepäästävistä osista muodostaa oma Lappimme parhaiten säilyneen eräalueen, joka yhä enenevässä määrin on puhtaudellaan ja alkuperäisyydellään houkutellut myös ulkolaista retkijoukkoa.

Lisääntynyt eräretkeily on tuonut tullessaan haittoja. On selvästi tultu tilanteeseen, jossa toimintaa on lähdettävä suunnittelemaan ja ohjaamaan aivan *uusin lähtökohdin*. Saamelaisjärjestöt ovat omalla tahollaan ryhtyneet voimakkaasti ajamaan Lapin luontaisten elinkeinojen säilymismahdollisuudet takaavaa alueiden käyttöpolitiikkaa. Retkeilyväen kannalta yhtä tärkeitä kannanottoja on sisältynyt sinänsä suppeita osa-alueita selvitelleiden tunturitupa- ja koilliskairatoimikuntien mietintöihin. Eräretkeilypolitiikka on tällä hetkellä valinkauhassa.

□□□

Eräretkialueiden kokonaisvaltaisten käyttösuunnitelmien ohessa myös eräretkeilijöiden käyttäytyminen kairassa on joutunut huomion kohteeksi. Lisääntyneisiin kävijämääriin on sisältynyt myös vastuutonta ainesta, jolle eräkäyttäytymisen perussäännöt eivät ole olleetkaan itsestään selvät. "Massaretkeilyn" ohjaaminen selvästi määrätyille reiteille ja järjestetyn valvonnan alle saattaa olla pakon sanelema toimenpide.

Myöskin eräiden tunturilatulaisten käyttäytymisestä on esitetty kylläkin hieman toisensisältöisiä moitteita. Kun tapaamme virheellisesti käyttäytyviä tai vähäisin tiedoin varustautuneita retkeilijöitä erätaipaleilla, vaaditaan meiltä erittäin suurta tahdikkuutta suhteessamme muihin kairankiertäjiin. Tällöin määräystyylinen "lainluenta" ei ole tehokasta virheiden oikaisua, eikä muun joukon kustannuksella todellisellakaan asiantuntemuksella loistaminen parasta erätoveruutta. Meiltä tunturilatulaisilta odotetaan kasvavan eräretkijoukon keskellä entistä esimerkillisempää, todellisen tunturihengen leimaamaa käyttäytymistä.

□□□

Erämaan ja varsinkin siellä sijaitsevien kämppien roskaantumisesta on käyty kovaa keskustelua. Asiassa ei auta kiistely

● Jatkuu sivulla 8

...URILUUTA" LAKAISEE
Operaatio Saariselän siivous

Tunturilatulaiset lienevät jo lukeneet "Latu ja Polku"-lehdessä 2/73 olleen kirjoituksen "Saariselän siivous"-operaatiosta. Siinä yhdistyksemme vetoaa keskuudessaan niin usein voimakkaaksi havaittuun talkooherkeen. Alustava selonteko on jo aikaisemmin lähetetty tunturikerhoille. Siksi ei tässä tarvitse enää puuttua hankkeen alkuvaiheisiin; todetaan vain lyhyesti, että olemme ehdottaneet Metsähallitukselle Saariselän autiotupien ympäristöjen siivousta ja kunnostamista.

Alkuna tälle hankkeelle oli lehdistössä retkeilijöihin kohdistuneet moitteet autiotupien seutujen ja suosituimpien retkireittien roskaantumisesta. Talkootyö ei ole meille vierasta, kun muistamme aikaansaannoksiamme; milloin sillanrakentamista, milloin majan purkamista ja jälleenrakentamista, kammien rakentamista jne., voimme olla vakuuttuneita siitä, että tällainenkin työ luonnistaa meidän porukaltamme.

● Jatkuu sivulla 6

Lumivyöry Sokostilla

Viime pääsiäisen ajan pitkät lumituiskut olivat kasanneet jäiselle pinnalle lähes metrin irtolunta. Kärppäpäiden ja Sokostin välisessä puronpohjukassa joutui kaksi retkeläistä harvinaisen ja myös vaarallisen tapahtuman uhreiksi. Kesken rinnehiihdon lähtivät koko pohjukan lumet alta valumaan ja hiihtäjät sen mukana. Retkeläiset kulkeutuivat vyöryn sisällä pitkät matkat. Edellä hiihtänyt parisensataa metriä ja jäljemmässä tullutkin toistasataa metriä. Sukset ja sauvat irtoilivat, kun uhrit menivät rinteessä läpi tunturikoivupensaidenkin. Eipä toinen kulkija olisi edes yksin selvinnyt lumen sisältä ulos. Osuin sattumalta paikalle juuri parahiksi. 'Sankarit' olivat juuri selvinneet jalkeille ja ihmeellistä kylläkin loukkaantumattomina. Etsimme kadonneita välineitä kolmisen tuntia puolitoistametrisestä lumiröykkiöstä, suksensauvojen kädensijapäillä lumeen pistellen. Melkein kaikki sieltä löytyivätkin ja illan alkaessa hämärtää puuttui enää yksi sauva. Rysäys oli katkonut kolme suksea. Varakärkien avulla päästiin kulkua jatkamaan. Sietää siis varoa jyrkkiä lumisia rinteitä. Seuraavilla ei ehkä olekaan yhtä hyvää tuuria mukanaan kuin näillä 'vyöryjillä' oli.

JONSU.

Rajanylitys helpottuu

Rajanylitysmuodollisuudet ovat toukokuun alusta helpottuneet Suomen ja Ruotsin välisellä rajalla Tornionjokilaaksossa ja käsivarressa. Enontekiön ja Muonion kuntien alueella rajaseudun asukkaat voivat ylittää valtakunnan rajan lähes 300 km pituisella osuudella muualtakin kuin tulliteitä ja ylikulkupaikkoja pitkin. Retkeilijät saavat puolestaan vapaasti ylittää rajat Kilpisjärvellä kolmen valtakunnan rajapyykin ja Keinovuopion kylän välisellä noin 25 km pituisella alueella. Keinovuopiosta etelään retkeilijät voivat käyttää Päätikän, Ropinsalmen ja Saarikosken rajanylityspaikkoja. Paikallisilta poliisiviranomaisilta ja tulleilta voi saada luvan rajanylitykseen myös muualla.

Tulliteitä koskevat määräykset samoin kuin Norjan rajaa koskevat rajanylitysoikeudet eivät ole muuttuneet.

Suomen taholta on esitetty rajanylitysoikeuksien laajentamista Norjan ja Suomen välisellä rajalla, mutta toistaiseksi Norja on suhtautunut asiaan kielteisesti.

Itsehallinto saamelaisille

Lapin alkuasukkaiden Ahvenanmaan kaltaista itsehallintoa enteilevä saamelaisparlamentti on ollut koolla Inarissa.

Viime kunnallisvaalien yhteydessä valitun, toistaiseksi epävirallisen parlamentin ensimmäinen tehtävä on antaa asiantuntijalausunto saamelaiskomitean aikaansaannoksista.

Parlamentti porautuu komitean ehdotukseen saamelaistaiksi sekä ehdotukseen saamelaisten hallinnon järjestämisestä. Parlamentti vältti toistaiseksi varsinaisen järjestäytymisen, koska sen otaksuttiin voivan aiheuttaa tarpeettomia ristiriitoja. Puhetta kokouksissa johtaa ikäjärjestyksen perusteella inarilainen Elias Aikio.

KAKSI MIETINTÖÄ

Lapin retkeilyoloihin vaikuttavat aika paljon nykyolosuhteita muuttavasti kahden toimikunnan mietinnöt, jos ne päästäisiin toteuttamaan. Kysymyksessä ovat autiotupakomitean ja Koilliskairatoimikunnan mietinnöt, jotka kauttaaltaan rajoittavat nimenomaan retkeilijöiden olosuhteita enimmäkseen moottorituristien syntien tähden. Useampia tällaisia osamietintöjä on tulossa. Kahdesta tässä mainitusta lähempää selontekoa takasivulla.

Tunturilatu r.y.

☐ JOHTOKUNTA

puheenjohtaja
Antero Tarvainen

varapuheenjohtaja
Aarno Wäänänen

jäsenet: Toivo Harjanne, Hannu Hiitunen, Pekka Huttunen, Sirkka Laakso, Yrjö Suuniittu, Sirkka Iivanainen, Lasse Lindberg.

Sihteeri: Annikki Hakavuo
Töölönkatu 36 B 36 00260 Helsinki 26
puh. 445 069

Jäsenkortistonhoitaja sekä rahastonhoitaja:
Anneli Peltonen
Alkutie 27 00660 Helsinki 66
puh. 749 263

Juoksevat raha-asiat hoitaa:
Kaija Nurmi, Suomen Ladun toimisto
Korkeavuorenkatu 25 A 00130 Helsinki 13
puh. 90-10 101

☐ JÄSENLEHTI

Tunturilatu
Toimittaja Erkki Wiksten
Yläkiventie 5 K 187 00920 Helsinki 92
puh. 335 878

☐ NAISTOIMIKUNTA

Kokookutsujana Kirsti Päivärinta
Pietarinkatu 19 00140 Helsinki 14
puh. 631 531

☐ SUSIKYRÖ-TUNTURIMAJA

os. Raattama, Ylikyrö
Susikyrön rakennuspäällikkö:
Pekka Huttunen
Joukontie 27 76100 Pieksämäki 10
Susikyrön isäntä: Ossi Issakainen, Muonio

☐ SUSIVALIOKUNTA

Puheenjohtaja Aarno Wäänänen
Sihteeri Eila Wäänänen
Jäsenet: Toivo Harjanne, Kauno Laine, Raimo Niklander

☐ TUNTURIKERHOT

Kuokte (2) Hyvinkää
Puheenjohtaja Reino Aaltonen
sihteeri Eero Härkönen
os. Perttulankatu 34 05800 Hyvinkää
puh. 914-11 161

Kolbma (3) Tampere
Puheenjohtaja Yrjö Suuniittu
sihteeri Elma Mäkinen
os. Kirjavaisenkatu 5 Tampere 56
puh. 931-630 537

Njellä (4) Pieksämäki—Mikkeli
Puheenjohtaja Pekka Huttunen
sihteeri Eila Hämäläinen
os. Nuijamiestenkatu 24 D 10
50100 Mikkeli 10

Vihtta (5) Vaasa
Puheenjohtaja Aare Orhanen
sihteeri Paavo Finnilä
os. Malmönkatu 17 65140 Vaasa 14
puh. 961-14 166

Kuhtta (6) Helsinki—Vartiokylä
Puheenjohtaja Alpo Mäntynen
sihteeri Risto Virta
os. Lauri Mikonpojantie 1 00840 Helsinki 84
puh. 90-6980 740

Sietsa (7) Iisalmi
Puheenjohtaja Kauko Härkönen

Kavtsi (8) Helsinki
Puheenjohtaja Lasse Lindberg
sihteeri Marjatta Lindberg
os. Linnankoskenkatu 3 A 9
00250 Helsinki 25
puh. 90-446 770

Kolbman kuulumisia

Vuosi on vierähtänyt siitä kun näin kuulumisten merkeissä tavattiin. Paljon on tapahtunut, mutta vieläkin enemmän olisi voinut tapahtua, jos . . . Mutta asiat järjestyksessä. Edellinen kuulumisemme päättyi kuvitelmaan savusaunan teräkivien kihahtelusta. Nyt se on sitten koettu ja on sanottava, että mielihyvä johtuu vähän muustakin kuin tuoksuvan löylyn hivelystä. Mittumaarina se tapahtui ensimmäisen kerran ja sen jälkeen onkin Pukalan kirkkoita vesiä peilaava kylyn ikkuna ehtinyt saada pinnalleen kauniin ja paksun patinan. Systeemi on ollut se, että ensin savusaunan hämärään ja sieltä uiden toiseen saunaan pesulle ja jälleen takaisin. Vielä viimeisen huuhtelun jälkeenkin kevyt tuoksu savusaunan aromia iholle, josta sen voi sitten melkeinpä kuvittelemalla aistia leipähuolien paineessa työpöydän ääressä. Että koettu on ja kutsummepa tässä teitä muitakin kokemaan. Tätä sauna-asiaa on kerrottu näissä kuulumisissamme jo useammankin kerran. Suotakoon se anteeksi — meikäläinen kun on melkeinpä yhtä piintynyt saunamies kuin eräkämpän hämärässä, takassa hiipuvaan tuleen tuijottelijakin.

Onhan toki tapahtunut muutakin tunturilatulaisessa toiminnassamme. Kesäkuussa kävimme ihastumassa Ulko-Tammioon ja juhannuksen jälkeen olimme mukana kuvioissa Utin leiripäivillä. Elokuussa menimme huuhtomaan kultaa Susi-Äytsiin ja totesimme mekin, että kultaa on Morgamien sydämessä. Liekö olleet, lyhyestä kairassaoloajasta johtuen, hermomme vielä kireällä, koska mäkäräisten suku oli tehdä tenän vaskauksellemme. Joka tapauksessa, nostimme rinkat selkään ja kipusimme yli Jäkäläpään Miessin latvoille ja suuntasimme Skietsimin maisemiin. On kairaa vielä kulkea sielläkin, rauhallistakin. Vasta paluupuolella Vaskon varressa tapasimme muita kulkijoita. Tulipa siellä myöskin kavtsilaiset ystävämme, Lasse Lindberg ynnä perhe vastaamme. Heidän jättämänsä sauvat olivat Vaskon rannassa meille merkkinä hyvästä kahluupaikasta. Kullan merkit löytyi paluumatkallakin Susi-Äytsissä, vaikka se toisille tiukassa olikin.

Vuoden suurtapahtumaan Susikyrössä otimme joukolla osaa kuten tunturilatulaiset kautta maan. Juhla kaikkine valmisteluineen oli vaikuttava ja jäi jokaiselle mukana olleelle mieleen elämyksenä, josta riittää tarinaa pitkäksi aikaa. Susikyrökin sai kauniit koristeensa, niin ja keittokatoksen. Viimeksimainittu onkin tuiki tarpeellinen tukikohdallemme helpottaen lieden äärellä häärivien painetta. Onpa tyylikkäästä keittokatoksesta muodostunut jo tunnelmointipaikkakin.

Syyskauden alussa aloitimme jälleen kerhoiltojen sarjan. Niissä olemme pohtineet toimintaamme, eläneet muistelusten merkeissä uudestaan yhteiset retkemme. keskustelleet syvällisesti eräretkikulttuurista ja kuunnelleet mukanaolleiden kokemuksia Erävaelluksen mestaruuskilpailuista. Kaksi kuvailtaa, vuosikokous ja pikkujoulu ovat antaneet väriä syksyn ja talven tapahtumille. Tammikuun alussa tutustuimme Luonnontieteelliseen museoon ja seuraavalla kerralla kuuntelimme lintujen ääniä Laulavan lintukirjan nauhalta. Tampereen kaupungin retkeilyasiamies esitteli meille sanoin ja kuvin kaupungin ulkoilualueet, joita on aina Uudenkaupungin saaristossa ja Perä-Posiolla saakka. Antoisin kerhoilta oli kuitenkin helmikuun alkupäivinä, jolloin saamelaiskomitealle kolttatutkimusta tekevä Irja Häkämies kertoi meille tutkimuksistaan. Petsamon Suonikylän vanhoja sanontoja ja paikallista "kieltä" käyttäen sekä ääninauhoilta joikaamista ym. esitellen sai hän illasta todella antoisan. Kerhoilloissa olemme anorakin jälkeen ryhtyneet suunnittelemaan talvikäyttöön sopivan, kevyen majoitteen (teltta + kamina) hankkimista. Hanke onkin lähtenyt niin voimakkaasti liikkeelle, että kerhon eräretkellä huhtikuussa se on jo käytössä.

Yksi murhe meillä kuitenkin on, mutta tämä murhe onkin meillä kaikilla etelässä asuvilla yhteinen. Lunta ei ole tarpeeksi. Allekirjoittaneenkin hiukset ovat entisestään harventuneet, enkä työkliireiltäni ole päässyt vielä Lappiinkaan, missä lunta on riittävästi. Olisikohan tehtävä "aamukämpa", jos vaikka olo siitä helpottuisi. Joka tapauksessa, kairan voimakas kutsu on jälleen kuultu. Tähän miellyttävään ajatukseen onkin helppo lopettaa kertomalla terveiset meiltä teille — tunturissa tavataan. — YS

ANORAKKI

Vaativaan käyttöön

(Tunturikerho Kolbman testaama malli)

Valmistamme anorakkeja erittäin kestävästä, vettähylkivästä Dio-Gabardinista ja kesäkäyttöön hieman ohuemmasta Dio-Luxista.

Naisten koot 36—46 Miesten koot 46—56
Värivalikoima runsas Edulliset hinnat

LK-TUOTE OY
Ilmarinkatu 34, puh. 931-56 121, Tampere 50

LK tuote oy LK tuote oy LK tuote oy LK tuote oy LK tuote oy

Kuhttan kuulumisia

On taas vierähtänyt melkoinen aika kesästä, jolloin viimeks' raapustin meidän kulman kuulumisia. On sitä tälläkin välin ehtinyt tapahtua yhtä ja toista. Ei me jouten ole oltu. Kerhoillat eri teemoineen ovat olleet vakiot, syksyllä askartelimme myyjäisiä varten, jotka olivat itsenäisyyspäivänä, on tehty ja lähetetty paketit kummiperheille Lappiin. Teimme kokeiluluontoisen tiedustelun naapurikaupunkiin Hyvinkäälle eli kuoktelaisille, jos heille sopisi saapua vierailulle meidän puolelle. He ottivat vastaan kutsun ja saapuivat vaatimattomiin tiloihimme. Ilta koostui dioista, kahvihetkestä sekä kovasta tieto-ottelusta Lapin asioista Kuokte — Kuhtta, jonka vieraat voittivat. Joulun alla saimme kuoktelaisilta lahjaksi komeat kynttilänjalat, jotka koristivat meidän omaa pikkujoulupöytää. Kiitos heille lahjasta!

Vuosikokouksessa taas puitiin kuka vetää Kuhttaa. Vanha luuta vielä kelpasi vaikka uusi aina paremmin lakaisee. Tuija hyvä sihteerimme jätti jakkaran, tilalle valittiin Risto. Varajohtaja Kake luopui monien kiireitten takia ja tilalle tuli valituksi Leif. On taas pitkin syksyä ja talvea suunniteltu vaellus, hiihtolomalle Lappiin, josta on tullut traditio. 27 jänkäjutaajaa uskaltautui leikkiin mukaan. Lapissa kun on lunta on tarkoitus kokeilla lumessa yöpymistä sekä loukkaantuneen tuomista kämpälle.

Kävi meillä Aarno Wäänänen eli "Petteri" vierailulla kertomassa Saariselän tulevaa kohtaloa, sekä kesän siivoustalkoista. Meillä innostuttiin asiaan heti, nähtiin hyvä filmi syksyn susiaisista Susikyrössä. Kiitos "Petterille".

Kuoktelaisilt tuli meille kutsu saapua vuorostaan vastavierailulle. Ilomielin otimme kutsun vastaan. 10. 2. -73 sähköjuna vei meidät Kuokten kotitanhuville Hyvinkäälle. Asemalta kävelimme pari kilometriä pakkasen nipistellessä nenän nupuroita. Saavuimme vanhaan kartanoon, josta oli tehty nuorisotalo. Siellä meidät otettiin lämpimästi vastaan. Kahvihetken jälkeen jokainen vapautui ja sitten se alkoi . . . Nimittäin ohjelma. Oli ottelu ilmapallon puhaltelu että rikkominen, omenan syöntiä, pingispallon pujottelua, limsan juontia sekä pohjoisen määritteleminen, hämärässä huoneessa tietysti viestinä, jonka kuhttalaiset voittivat. Katsottiin kuoktelaisten hyvää diasarjaa Kevolta, sarja oli myös äänitetty, jota muidenkin kannattaa kokeilla. Ilta huipentui takan ääreen, jossa paistettiin makkaraa ja tarinoitiin mukavia. Lämpimät kiitokset kuoktelaisille mukavasta kotoisesta illasta.

Vihjeeksi muille tunturikerhoille: vierailkaa ja kutsukaa toisia vierailulle, se lähentää niin mukavasti ja saa samalla vihjeitä sekä neuvoja tulevia vaelluksia ja myös kerhoiltoja varten. Toivottavasti tulevana kesänä tapaamme Saariselän talkoissa. Hyvää jatkoa kaikille tunturikerhoille!

ALPIINI

Tunturiladun kuudes eli Kuhtta

Itä-Helsingissä toimiva tunturikerho Kuhtta on aloittanut kolmannen toimintavuotensa. Innostusta on riittänyt, varsinkin nuorta väkeä on kokouksissa näkynyt runsaasti.

Ajatus tunturikerhon perustamisesta kypsyi vähitellen Vartiokylän seurakunnan järjestämillä lapinreitkillä. Tällaisia retkiä järjestettiin useana vuonna, ja lähtijöitä oli aina bussin täydeltä. Kuljetukset pohjoiseen ja takaisin on alusta alkaen järjestetty tilausajoina. Innostusta ei siis puuttunut, ja niinpä sitten 2. 12. 1970 pidettiin Vartiokylän kirkolla kokous, jossa yksimielisesti päätettiin perustaa tunturikerho, jonka nimeksi otettiin Tunturiladun jäsenkerhojen jatkoksi Kuhtta. Perustavassa kokouksessa oli paikalla kolmisenkymmentä kovaa kairankiertäjää, ja jäsenmäärä on pysytellyt suurinpiirtein samana kuluneina vuosina. Kuhttan puheenjohtajana on toiminut alusta alkaen tunturisusi Alpo eli Alpo Mäntynen, eräretkien luotettu vetäjä jo vuosia ennen Kuhttan syntyä.

Toimintaa on riittänyt vallan ihmeesti. Kerhoiltoja on pidetty joka toinen tiistai, jäseniä käy viitisentoista per kerta. Aiheet kootaan luonnostaan tuntureilta, siellä olemisesta ja elämisestä. Vierailijoita on käynyt aika tavalla. Tavallisten kerhoiltojen lisäksi on järjestetty yleisötilaisuuksia, joissa esitellään kerhoa ja sen toimintaa Lapin tiimoilla. Yleisiä ulkoilupäiviä on pidetty pariin otteeseen kaupungin ja seurakunnan ulkoilualueilla. Ja tietenkin lapinretket. Tätäkin kirjoittaessani on Kuhttan iskuryhmä Saariselällä, eikä minään appelsiinituristeina vaan oikein kunnon kulkijoina. Lapissa on käyty pari kertaa vuodessa, kesällä ja talvella.

Kuhttalla menee mukavasti, samaa muillekin ja keväistä kevättä!

toivoo uusi sihteeri RIPE

Varmaankin on ajatus paikallisten tunturikerhojen perustamisesta ollut "ilmassa" koko sen melkein 30 vuoden ajan, jonka Tunturilatu ry on ollut olemassa. Kesti joka tapauksessa hyvän joukon toistakymmentä vuotta, ennen kuin paikallinen jäsenmäärä oli kasvanut siksi suureksi, että toimintaan voi ryhtyä. Helsinki on tässä puuhassa ollut hidas ja siksi sen kerho on järjestyksessä vasta kahdeksas.

Kun syksyllä 1971 tuli vuosikokouksessa selväksi, että vuoden 1972 Susiaiset vietettäisiin tuhannen suden kunniaksi Susikyrössä, kääntyi johtokunta jäsenistön puoleen pyytäen apua sekä käytännössä että ideain muodossa. Brita Saloriutta varasi talvella 1972 Suomen Ladun huoneiston kolmeksi maanantaiksi eräänlaista idearihtä varten. Osanottajamäärä vaihteli 14—25:n välillä, sillä sana kulki vain suusta suuhun tai parilla puhelinsoitolla kokoushuoneen pienuuden vuoksi. Ehdotukset suorastaan rehoittivat, ja keskustelumuistioihin talletettiin silvekkäät ideat johtokunnalle avuksi.

Helsingin tunturikerho Kavtsi

Pitkin kevättä ja kesää palattiin asiaan silloin tällöin yhteisissä keskusteluissa, ja niistä jäi mielikuva, että Helsingin paikalliskerhon perustaminen olisi aiheellista. Brita varasi kolmeksi syyskauden maanantaiksi isoimman huoneen vanhasta Pauligin huvilasta, Sibeliuspuistossa sijaitsevasta Helsingin kaupungin nuorisotoimiston kokouspaikasta, tunturilatulaisia varten. Osanottajamäärä ylitti kaikki odotukset. Oman merkityksensä antoi tunturi- ja nopeasti valmistuneiden Susiaisfilmien ym. kuvien katselu, ja osallistujia tuli myös kauempaa maakunnasta.

Maanantai-illassa 2. 10. 1972 piti Aarno Wäänänen johtokunnan evästämänä alustuksen helsinkiläisten kerhohaaveesta. Perustettiin pieni valmistelutyöryhmä Matti Mähönen kokoonkutsujana, Marjatta Lindberg sihteerinä ja Rae Ylisäe jäsenenä. Ryhmä sai ehdotuksensa valmiiksi ennätysvauhtia ja luovutti sen Tunturiladun johtokunnalle. Käsitellessään tätä ehdotusta päätyi johtokunta siihen, uuden tunturikerhon puheenjohtaja tulisi valita vuosikokouk-

(Jatkuu siv. 7)

LIITYN TUNTURILADUN JÄSENEKSI

Nimi ..... Synt. .....

Ammatti .....

Osoite .....

Puh. ..... Jäsenmaksu 7 mk/vuosi

● **TUNTURILADUN jäsenenä Sinulla on oikeus**
— **lunastaa oman tunturikämppämme Susikyrön avain, hinta 30 mk**
— **kaivaa kultaa Susiäytsissä**
— **saada jäsenlehtemme Tunturilatu sekä Latu-lehti**
— **alennuksiin Suomen Latu ry:n osanottomaksuista.**

● **LIITY TUNTURILATU ry:n jäseneksi tällä lipukkeella ja postita se täytettynä osoiteella**

Tunturilatu ry.
Korkeavuorenkatu 25
00130 HELSINKI 13

Tuonen viita

□ JOHTAJASUSI PEKKA JÄRVINEN poistui joukostamme vaikean sairauden murtamana jouluaattona 24. 12. 1972 Hyvinkäällä. Hän oli tunturikerho Kuokten perustajajäseniä ja toimi sen puheenjohtajana perustamisesta alkaen. Innokkaana Lapinkävijänä hänellä oli laaja tuttavapiiri tunturilatulaisten keskuudessa.

Pekka Järvisen muistolle

Kun nuotion hiillos illoin
meille hiljaa haastelee,
olet luonamme, Pekka, silloin
— on hetki muistelujen.

Me kuljemme muistojen teitä,
halki kairan keinomme vie.
Sinä seuraat hengessä meitä
asennollemme — missä lie.

Rakovalkean ääreen kun illoin
leiri uneen raukenee,
Sinä poistut hiljaa silloin
joukosta ystävien.

Sinä nouset tunturille,
minne jäljet katoaa,
mutt' muistelot Vaeltajaveljen
saattaa revontulten taa.

Hyvinkää 1973

RAINER PAASONEN

□ KUOKTEN JÄSEN TOIVO METSÄNKIVI kuoli liikenneonnettomuuden uhrina Hyvinkäällä 2. 2. 1973. Suurena luonnonystävänä ja vammoistaan huolimatta sitkeänä kuntoilijana tulevat kuoktelaiset hänet muistamaan.

Toivo Metsänkivi tunnettiin innokkaana polkupyöräilijänä, joka mm. polki Hyvinkäältä Susikyröön. Pyöräilyharrastuksessaan hän kohtasi matkansa pään saadessaan surmansa liikenneonnettomuudessa.

Toivo Metsäkiven muistolle

Sait nähdä tunturit jylhät,
maan kauniin, loistokkaan
ja kuiskeessa tunturituulen
kuulla kutsun autiomaan.

Näit koskien kuohuvan siellä,
kuulit purojen laulavan
— mitä vailla vois' olla vielä
kun on nähnyt Pohjolan.

Meistä lyhyt on matkamme määrä
vaan Luojasta kylliksi ois',
kun on kaiken saanut nähdä
ja sitten siirtyä pois.

Hyvinkää 1973

RAINER PAASONEN

OSASTOPÄÄLLIKKÖ ASKO OINAS

Lappi ja saamelaiset tänään

Vatltioneuvosto asetti 10. 6. 1971 komitean laatimaan kokonaisselvitystä saamelaisten oikeudellisista, taloudellisista, sosiaalisista ja sivistyksellisistä oloista ja laatimaan ehdotukset havaitsemiensa epäkohtien korjaamiseksi ja laatimaan myös ehdotuksen siitä, miten saamelaisasiain hoito hallinnollisesti olisi tulevaisuudessa järjestettävä. Komitean jäsenistä on yli puolet saamelaisia.

Komitea on työskennellyt 1 1/2 vuotta ja laatinut selvitykset saamelaisten tämän päivän oloista.

□ LAPPI on itsenäisyytensä eli runsaan 30 vuoden aikana elänyt historiansa vaiherikkaimmat vuodet. Se koki sodan kauhut kovimmillaan. Se tuhottiin täydellisesti osittain jopa kahteenkin kertaan. Sodan jälkeen rakennettiin uudempi ja entistä ehompi Lappi. Jälleenrakennuksesta alkoi Lapin kehityksen voimakkain vaihe. Sen talous kehittyi ripeästi, väkiluku lisääntyi ja myös kulttuuritoiminta elpyi. Tätä positiivista kehitystä jatkui aina 60-luvun puolivälliin saakka. Väkiluku oli runsaassa 20 vuodessa noussut yli 50 %:lla ja elintaso moninkertaistunut.

60-luvun puolivälissä tapahtui murros, kehitys kääntyi taantuvaksi. Syynä tähän oli yleismaailmallinen tuotannon koneellistuminen ja markkinatalousmaille luonteenomainen tuotannon keskittyminen. Lapin lisääntyvälle väestölle ei riittänytkään enää työtä.

□ SAAMELAISET OLIVAT ALKUAAN metsästäjiä ja kalastajia ja he asuivat kiinteissä Lapin kylissä eli siidoissa. Siita eli omien lakiensa ja sääntöjensä mukaan. Nämä taas perustuivat vanhaan tapaan. Siidan hallinto- ja oikeudenpitovalta kuului kotakäräjille, missä asukkaiden väliset asiat sovittiin ja päätettiin. Lapin kylien väliset asiat taas päätettiin eri kyläneuvostojen kesken.

Siidaverkko eli lappalaisten asuma-alue peitti aikoinaan koko Suomen. Asutus oli tuolloin harvaa ja kalaa sekä riistaa runsaasti. Suomalaisten tunkeutuessa maahan alkoi saamelaisten vetäytyminen pohjoista kohden. Keski-ajan lopulla olivat suomalaiset valloittaneet rannikkoseudut ja saamelaisten raja kulki Ruotsin Kainuusta Oulujärvelle ja Keski-Suomen kautta Laatokalle. Nykyinen saamelaisalueen raja, joka muotoutui 1800-luvulla, kulkee Muonion ja Kittilän kuntien pohjoisrajaa Sodankylän halki Vuotson kylän eteläpuolitse itärajaa kohti. Suomalaisia elää runsaasti saamelaisten keskuudessa.

Lähes 1000-vuotisen historiansa ajan saamelaiset ovat käyneet etupäässä aseetonta taistelua maahantunkeutujia ja heidän oikeuksiensa riistäjiä vastaan. Pohjoismaiden hallitsijoiden arkistoista löytyy saamelaisten valituksia oikeuksiensa menettämisestä sekä hallitsijoiden vakuutuksia heidän oikeuksiensa turvaamisesta. Näistä huolimatta he ovat jatkuvasti niitä menettäneet ja vähemmälle jääneet.

□ SAAMELAISTEN LUKUMÄÄRÄ on vuosien saatossa hiljalleen lisääntynyt. Heidän lukumääränsä on tuskin koskaan tarkkaan tiedetty. Aiemmin heidän laskemisensa on ollut vaikeaa. Nykyisin, kun he elävät suomalaisten keskuudessa ja suomalaistuvat, vaikeuden tuottaa se, kenet lasketaan saamelaiseksi. Vuoden 1951 saamelaisasiain komitea määritteli saamelaiseksi henkilön, jonka vanhemmat tai toinen heistä kotikielenään puhuu tai on puhunut saamea ja joka itse sitä puhuu. Nykyinen saamelaiskomitea hyväksyi saamelaisen kriteeriksi saamelaisneuvoston Suomen jaoston vuonna 1962 suorittamassa saamelaisten väestötutkimuksen yhteydessä omaksuman määritelmän: saamelainen on henkilö, joka itse tai jonka vanhemmista tai isovanhemmista joku on ensimmäisenä kielenään oppinut saamea. Tämän kriteerin mukaan oli saamelaisia vuonna 1970 4 409. Heistä n. 90 % asui kolmen pohjoisimman kunnan alueella, 5 % Lapin läänin muissa kunnissa ja 5 % muualla Suomessa. Vain Utsjoen kunnassa saamelaiset ovat väestöllisenä enemmistönä (75 %). Kaikissa muissa kunnissa heidän osuutensa väestöstä on alle kolmanneksen. Inarin kunnassa saamelaisia on lukumääräisesti eniten eli n. 2 200.

Saamelaisväestön ikärakenne poikkeaa melkoisesti muun suomalaisen väestön rakenteesta. Alle 14-vuottiaitten osuus on selvästi eli noin 10 %-yksikköä suurempi kuin koko maassa. Vanhusten osuus taas on pienempi. Syntyvyys on saamelaistenkin piirissä aivan viime vuosina nopeasti laskenut.

Muuttoliike saamelaisalueelta muualle on kuten muuallakin Lapin läänissä voimistunut. 60-luvulla arvioidaan saamelaisia muuttaneen saamelaisalueelta pysyvästi muualle Suomeen noin

parisataa ja muihin Pohjoismaihin suurin piirtein saman verran. Syntyvyyden melko nopeasta vähenemisestä ja lisääntyneestä poismuutosta voidaan tehdä se johtopäätös, että saamelaisväestö tuskin tulevina vuosina lisääntyy vaan päinvastoin vähenee. Samaan suntaan vaikuttaa myös se, että saamelaiset suomalaistuvat ja sekaantuvat suomalaiseen väestöön. On olemassa vaara, että saamen kansa ja sen kulttuuri katoavat suomalaisesta yhteiskunnasta.

□ VUODEN 1970 VÄESTÖLASKENNASSA saamelaisista vain 48 % on ilmoittanut saamenkielen pääkielekseen. Utsjoen saamelaisista puhuu vielä 84 % saamea. Muissa kunnissa pääosa saamelaisistakin käyttää pääkielenään suomenkieltä. Saamenkieli on väistymässä puhekielenä etupäässä niissä kunnissa, joissa saamelaisten osuus väestöstä on pieni kuten Sodankylässä ja Inarissa ja erityisesti nuorison keskuudessa. Nuorison luopuminen saamenkielen käytöstä johtuu ennen muuta siitä, että he joutuvat nuoruusiällään pitkäksi aikaa kouluun suomalaiseen ympäristöön, heille puhutaan pelkästään suomea ja opetetaan suomenkielellä. Saamenkielen opettaminen on vapaaehtoista niillekin saamelaislapsille, jotka osaavat vain saamea.

Opettajien ei tarvitse osata saamea. Tästä luonnollisesti seuraa, että saamelaislapset vähitellen luopuvat kokonaan saamenkielen käytöstä ja unohtavat sen. Mutta tästä seuraa myös, että saamelaisnuoret eivät koskaan opi kunnolla myöskään suomenkieltä. Kouluaikana saamenkielen taito heikkenee ja suomenkieltä ei ehditä oppia kunnolla. Saamelaisille on kautta aikojen tuottanut vaikeuksia selviytyä asioistaan suomalaisissa hallintotoimissa ja oikeuslaitoksessa. Saamelaisten keskuudessa suoritetussa haastattelututkimuksessa ilmenee, että lähes puolella saamelaisista ovat kielivaikeudet palvelusten hankintaa haittaava tekijä. Saamelaisten oikeusturvan kannalta on välttämätöntä, että he tuomioistuimissa voisivat käyttää sitä kieltä, jota he osaavat ja jota he ymmärtävät.

Saamenkieli on saamelaiskulttuurin olennaisena henkisenä perustana ja ilmenemismuotona. Jos saamenkieli säilyttää asemansa saamelaisten keskuudessa, voidaan odottaa, että myös saamen kulttuuri säilyy. Kielen säilymisen yhteydessä säilyvät myös saamelaisten omat henkiset tuotteet kuten laulut, runot, tarinat, kuvataideteokset ja käsityöt. Saamelaiskulttuuri on erityisesti viime vuosina elpynyt. Tämä perustunee ennen muuta siihen, että yhä useammat saamelaisnuorista ovat päässeet jatkamaan opintojaan. Perin suuri tämä joukko ei kuitenkaan vielä ole, sillä saamelai-

Noitarumpujen koukeroista

SAAMELAISTEMME alkuperän tutkimuksista on viime vuosina kuultu yhtä ja toista mielenkiintoista. On ollut selvää jo kauan, että saamelaistemme esi-isät ovat asuneet maamme kaikissa osissa ja että me suomalaiset tavallaan olemme vallanneet tämän maan heiltä ja heidän rinnallaan täällä asuneilta muilta pikku kansoilta, joiden kohtalosta tuskin koskaan saamme täyttä selkoa.

Se, että maa on täynnä Lappiin liittyviä paikannimiä, kielellemme sopivia mutta mitäänsanomattomia Lievestuoreita ja toisaalta taas mitä erilaisimpia Lapinjärviä ja Lapinkyliä, johtuu siitä, että lappalaiset aikanaan ajettiin takakylien asujiksi. Kristian Limnellin mukaan lappi-sana on sama kuin loppu ja pois karkotettu. Saamenkielen taitajat ovat huomanneet, että lapinkielen sana sabmelas merkitsee sekä saamelaista että hämäläistä. Kysymyksessä on kai jokin käsitesolmu, joka on aikaa myöten mennyt aina vain vaikeammin avattavaksi toisaalta tositietojen puuttumisen ja toisaalta kielivääntymien vuoksi. Totta lienee kuitenkin, että Magnus Wladislavs, joka tunnetaan folkungat kukistaneena Ruotsin kuninkaana Maunu Ladon lukkona (1275—90), pani 1277 alulle pirkkalaisuuden nimellä tunnetun lappalaisten verottamisen ja silloin lienee alkanut saamelaistemme siirtyminen ensin takametsille ja sitten vähin erin pohjan perille, siellä asuneiden heimoveljien pariin.

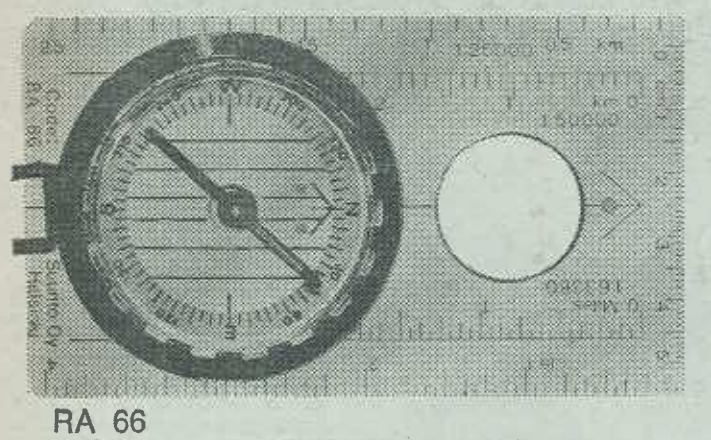
Tri Ville Luho, eräs johtavista arkeologeistamme, kirjoittaa Kalevalaseuran vuosikirjassa, että eteläisiltä järviltämme löydettyjen kivikautisten kalliomaalausten ja vanhojen Lapin noitarumpujen kuviot ovat yhdenkaltaisia ja samoja.

Tiilenpunaisella värillä tehtyjä kalliomaalauksia meiltä on löytynyt kymmenkunta. Enemmistö on löytynyt Salpausselän pohjoispuolen järviltä ja kolme sijaitsee Kirkkonummella ja Espoossa, joissa tiedetään vankkaa kivikauden asutusta olleen. Kuvien aiheet eri paikoissa ovat erilaiset. Niille löytyy silti vastineensa, jos ei lähempää, niin Norjasta, jossa tällaisia kalliomaalauksia on paljon, ja Äänisjärven rantamat ovat olleet kalliomaalauksista rikkaat. Tämä osoittaa, että uskontoon liittyvät tunnusmerkit ja symbolit, joita kalliomaalaukset ilmeisen kiistattomasti ovat, ovat olleet ainakin yleispohjolalaisia. Niinpä sitten, kun huomataan, että näitä samoja kuvioita on Lapin noitarummuissa, ei olettamusalueen rajat ole mahdottoman laveat. Ehkä onkin vedettävä se johtopäätös, että uskonnolliset symbolit, kenties uskomukset itsekin, ovat ennen kristinuskon aikakautta olleet samat. Mitäpä suurta merkitystä noiden aikojen ihminen koki joissakin uskomusten vivahde-eroissa, kun kaikessa tapauksessa tähdättiin aina samaan, omaan etuun ja vihollisen turmaan. Jospa sitten tiedettiin tiettyjen koukeroiden olleen ennen isiäkin jo tehokkaita näissä pyrinnöissä, ne piirrettiin yhä uudelleen ja niiden piirtämisperinne kulki ties miten monien vuosisatojen yli perintönä. Ja jos ne olivat jossakin kallioissa, varmaankin pyhissä paikoissa, nähtävänä ja uudelleen opittavana, on sangen vahva syy uskoa, että kysymyksessä ovat saman kaavan uskomukset, jotka ovat olleet kaikilla kristillistä aikaa eläneillä ihmisillä. Voidaanhan kirjoitetusta tekstistäkin todeta, miten samat jumalanimet vain pienin murre-eroavuuksin ovat olleet käytössä niin Keski-Euroopassa kuin Lapin raukoiksi sanotuilla rajoillakin.

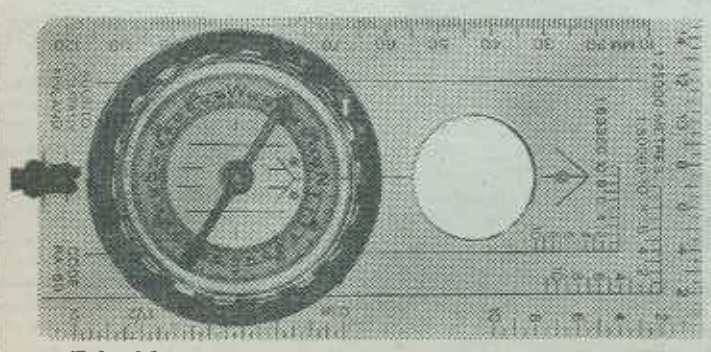
Se, että koukerokuviot lappalaisten noitarummuissa ja kivikauden kalliomaalauksissa ovat samanlaiset, osoittaa sen, että lappalaisemme ovat asuneet täällä etelärannoillakin saakka. Tri Luho mainitsee, että kun Nuuksion Pitkäjärven rantakalliosta on löytynyt yksi kalliomaalauksistamme, on nimi Nuuksiokin lapinkielistä lähtöä. Siitäpä soitin Helvi Nuorgam-Poutasuolle, jota aina vaivaan näissä kieliasioissa, ja pyysin häntä miettimään, mikä sana tällaisen olettamuksen lähtökohdaksi sopisi, kun omissa sanakirjoissani ei ollut mitään sanaa edes sinne päin. Ja arva Poutasuo keksi Inarin lapissa olevan sana n u o s k i, joka tarkoittaa epäsiistiä. No, siitäpä siis tuumimaan kukin itselleen omaa mielipidettä. Muistakaa nyt kuitenkin, että Nuuksion Pitkäjärvellä myös sukset usein takeltavat. Jospa sana nuoskakin sopisi tämän tuumiskelun piiriin. Vaikka vain kohteliaisuuden vuoksi.

ERKKI WIKSTEN

Jokaisella eräretkeen osallistujalla pitää olla kompassi.

RA 66
Helppo- ja selkeäkäyttöinen kompassi suunnan ottoon kartalla ja maastossa.
Kevyt ja käteväkokoinen.

RA 69
Suunnistuskompassi kaikkein vaativimpiinkin olosuhteisiin. Saadaan myös deklinaatio- eli erannonkorjausasteikolla ja askelparimittarilla varustettuna.

SUUNTO OY Vanhakartano

Kolmannen kultaviikon vaiheilta

PALSTAN TÄYTTEEKSI tuumin hieman pakinoida otsikossa mainitusta aiheesta.

Viime kuluneen elokuun 14 päivänä kultajoukkomme, kolme naista ja neljä miestä .Tapio oppaamme johdolla huristeli linjaautolla Kiilopäältä Njugalahteen, josta välittömästi jatkettiin Jomppasen venekyydillä Lemmenjoen kultahaminaan, jonne saavuttiin klo 20 tienoilla Vene palasi välittömästi takaisin Njugalahteen vieden mukanaan kultahaminassa odottavan seurueen ,joten käyttöömme jäi haminan erämaja "Kultamaja"

Noustuamme lyhyen rinteen kultamajalle siellä majan edustalla oli meitä vastassa iloisesti häntäänsä heilutteleva ,vilkaseleinen koira, ja aluksi luulimme ,että koira kuului juuri poistuneeseen seurueeseen, ja lähdön hälinässä eivät huomanneet ottaa sitä mukaansa. Mutta näin ei asian laita ollut, kuten myöhemmin selviää.

Koira oli sekarotuinen, todennäköisesti pystykorvan ja Saksan paimenkoiran sekoitus, näin ainakin arvelimme. Se kuitenkin välittömästi liittyi seuraamme, ottaen osaa Lemmenjoen vaelluksemme vaiheisiin, kulki edellämme satojakin metrejä, palasi aina takaisin ikäänkuin varmistuakseen, että perässä tullaan. Nimittimmekin uskollisen koiramme oppaaksemme ,ja Tapio oli varaoppaan vakanssilla. Tuonnempana lisää opaskoirastamme, mutta tässä vaiheessa mainittakoon, että kahvi -ja ruokatauoilla se ei milloinkaan tullut mitään pyytämään, kuten koirien tapa on, vaan makasi tai istui muutaman metrin etäisyydellä meistä, ja vasta sitten, kun sille jotain tarjottiin ja ääreen vietiin se söi, ja tuntui olevan nuoreksi koiraksi vähään tyytyväinen.

Seuraavana päivänä saavuimme päämäärään Miessijoelle Heikki Pihlajamäen asunnolle ja kultaalueelle.

Mitäs muuta kuin hihat heilumaan ja lapioimaan syvällä montussa raskasta kultasoraa ränniin Heikin ohjauksen työtä, märkinä määrästä liejusta, ki alussa sanoi makaamalla saateltiin vaskoolia purivat kuin su nut tuumi vask sään, että on ni mo, ettei ehdi hikisestä naama koittamaan, ja Vahinko vain, vat minulta vas sani soran muk koon. Mutta oli j tamia, jotka vask vat saamaan me puja talteensa. I hyvällä avustuks taidolla rännistä jokaiselle jaetta joittanutkin ,jok saanut hipun h jaossa sai kult puuttunut kuin

Illalla maistui mistimme telttatiotulilla, ja huuhtojille oli su keen kömpiä telt seihin. Illalla jo yön tienoilla kestävä rankkas naan yöllä heräs että onkohan k sateen suojaa R nuksella, mutta nyt raapimalla Tapion teltan ve ran, että mahtu sään, sekä oli Tapion ja Mar Huonommin k Mailalle ja Tuu osakseen pienen tan ,jonka pää käänlaista muov sena oli, että ty kuupusseissaan pimäriksi. Olisi aamulla värissä sivat marisseet, olivat ensi kert viljöitä, mutta m vat vain ja tyytyväisiä. Muu tautuivat soveli pitivät huolta ru den pesemisestä

sista on n. 40 % täysin vailla koulutusta ja vuoden 1971 väestölaskennan mukaan oli vain 2,3 % suorittanut keskikoulukurssin ja 0,7 % ylioppilastutkinnon. Lapin läänissä vastaavat luvut olivat 6,7 % ja 3,1 %. Koko maassa luvut ovat vieläkin korkeammat.

□ SAAMELAISKULTTUURIN aineellisen perustan muodostavat taas heidän luontaistalouteen pohjautuvat elinkeinonsa. Saamelaisten elinkeinoille on luonteenominaista luonnonvarojen hyväksikäyttö ilman maan tai veden varsinaista omistusta. Suomalaisen väestön tunkeutuminen saamelaisten asumalle alueelle on vuosisatoja merkinnyt heidän toimeentulomahdollisuuksiensa kaventumista. Muinoin kilpailtiin samoista alueista ja samasta riistasta. Sittemmin suomalaiset lähinnä pirkkalalaiset saivat jopa saamelaisten verotusoikeudet.

Nykyisin suomalaiset elinkeinot perustuvat omistukseen; maan, veden tai muun omaisuuden omistukseen. Saamelaisten toimeentulo on aina perustunut ja perustuu edelleenkin pääosin luontaistalouteen eikä omistukseen. Tästä on johtunut, että suomalaisten hankkiessa itselleen omaisuutta saamelaiset ovat jääneet sitä paitsi. Niinpä saamelaisalueella omistaa saamelainen väestö vain muutaman %:n koko alueen maista. Utsjoella, missä maatalous on voimakkaammin kehittynyt, on maasta suhteellisesti eniten myös saamelaisten hallussa. Enontekiöllä taasen omistaa vain noin 10 saamelaista isojaon kautta manttaaliin pantua maata. 60-luvulla säädetyn porokylälain puitteissa on myöskin saamelaisten maanomistusoloja voitu parantaa. Siinäkin on porosaamelaisten kannalta monia merkittäviä puutteita.

□ SUURIN MAANOMISTAJA saamelaisalueella on valtio. Merkillepantavaa on erityisesti se, että valtio isojaossa piti kaikista parhaiten puoliaan. Mm. Tenojoen ja monien järvien rannat liitettiin valtion maihin perusteena vesiliikenteen ja uiton tarve, vaikka esim. Tenojoen vesistöalueella ei ole juuri lainkaan uittokelpoista puuta. Kun Suomen lain mukaan tutkimuksen mukaan oli saame- myös vesialueen omistus perustuu rannan omistukseen, ovat saamelaisalueella myös vedet muiden kuin saamelaisten omistuksessa. Saamelaisväestö ei tuntenut lakia eikä käsittänyt mikä merkitys rantojen omistamisella on. Kun Utsjoen yhteismetsä erotettiin Inarin kunnan alueella Muddusjärven rannalta, erotettiin sielläkin rannat valtiolle.

Saamelaisten kannalta on tilanne tästä johtuen sekä kalavesien että riistamaiden osalta erittäin surkea. Maat ja vedet omistavat siis joko suomalaiset tai valtio. Kun vedet ovat jakamattomia, ovat ne myös kaikkien käytettävissä. Näin siis saamelaiset joutuvat kilpailemaan kalastuksessa ja riistanpyynnissä sekä paikallisten suomalaisten että myöskin turistien kanssa. Autoin, lentokonein, moottorikelkoin ja pikamoottorivenein varustettuna ovat suomalaiset yleensä saamelaisia parempia.

Porotalouden kohdalla tilanne ei ole kehittynyt tyydyttävästi, mutta se ei voi kehittyä juuri parempaankaan suuntaan sen vuoksi, että porojen talvirehu, jäkälä, on rajoittava tekijä. Jäkälän kasvu on erittäin hidasta, mikä estää porojen määrän lisäämisen sekä saamelaisalueella että muuallakin Lapissa.

Komitean suorittamassa tulotutkimuksessa ilmeni, että porotalous on edelleen saamelaisten tärkein tulolähde. Tämän ohella on keräilyllä, kalastuksella ja metsästyksellä huomattava merkitys Maataloudella on merkitystä lähinnä Utsjoen kunnassa, missä se tulolähteenä kilpailee poronhoidon kanssa. Enontekiön kunnassa eivät saamelaiset harjoita maatilataloutta juuri lainkaan.

Saamelaisille näyttää tuottaneen erityisen suuria vaikeuksia uusien nykyaikaisten ammattien omaksuminen. Heistä työskenteli vielä vuonna 1970 lähes ⅔ alkutuotannon piirissä, teollisuuden piirissä noin 5 %, rakennustoiminnassa 10 % ja palveluelinkeinoissa noin 20—25 %. Ilmeisesti saamelaisten elinkeinorakenteesta johtuen heidän tulotasonsa jää erittäin alhaiseksi. Komitean suorittaman tutkimuksen mukaan oli saamelaisten ruokakuntien päämiehistä noin puolet vailla tuloja ja kenenkään tulotaso ei ylittänyt 10 000 markkaa.

□ SAAMELAISTEN RAHATULOT ovat vieläkin pienemmät. Ne kertyvät lähinnä julkisista töistä, kuten valtion järjestämistä työllisyystöistä, valtion metsänhakkuutöistä ja valtion ja kuntien veroista ja toimista. Hallintotehtäviä lukuunottamatta ovat edellä mainitut työt yleensä satunnaisia ja lyhytaikaisia.

Kaupallinen yritteliäisyys on saamelaisten keskuudessa erittäin vähäistä. Saamelaiset ovat perustaneet muutamia kauppoja ja eräitä matkailuyrityksiäkin, mutta monet näistä ovat luisuneet suomalaisten käsiin. Myös matkailutulot menevät jokseenkin 100 %: sti suomalaisten taskuihin. Saamelaiset hankkivat matkailutuloja lähinnä poronsarvien ja -taljojen sekä käsitöiden myynnistä. Suurin tulolähde ovat poronsarvet. Saamelaisten käsitöiden myyntiä vaikeuttaa suomalaisten ja jopa japanilaisten saamentuotejäljitelmien markkinointi sekä kansainvälisillä markkinoilla että itse saamelaisalueella. Käsityö on toki säilynyt saamelaisalueella, mutta kun tuotteet tehdään vanhoilla ja alkuperäisillä menetelmillä ja välineillä, kuluu niiden valmistukseen niin paljon aikaa, että ne eivät ole kilpailukykyisiä teollisesti valmistettujen kanssa. Julkisen koulutustoiminnan, ts. oppisopimuskoulutuksen työllisyyskoulutuksen puitteissa on jo aloitettu käsi- ja kotiteollisuuskoulutus. Toimintaa tulisi tehostaa siten, että saamelaiset pystyisivät kilpailukykyisesti tuottamaan tuotteitaan koko valtakunnan markkinoille. Komitean mielestä tulisi saamelaistuotteiden valmistusoikeus pidättää yksinomaan saamelaiselle väestölle ja kieltää kaikilta muilta mallisuojalain perusteella.

□ ON MYÖSKIN SELVÄÄ, että yhä lisääntyvä matkailu saamelaisalueelle merkitsee heidän luontaisten elinkeinojensa mahdollisuuksien kaventumista. Matkailua tulisi erilaisin toimenpitein säädellä ja erityisesti siihen suuntaan, että saamelaiset voisivat saada siitä enenevässä määrin toimeentuloja.

Saamelaisten syrjäisestä asuma-alueesta ja harvasta asutuksesta ja alhaisesta tulotasosta luonnollisesti johtuu, että saamelaisten sosiaalinen asema on selvästi heikompi kuin suomalaisten. Esim. saamelaisten asunnoissa huoneistoala on keskimäärin kolmanneksen pienempi kuin samojen kuntien suomalaisväestöllä ja runsas puolet koko Suomen huoneistoalaan verrattuna. Tyypillinen saamelaisasunto käsittää kaksi huonetta, joista toinen vielä on keittiö. Tällaisessa asunnossa saattaa asua 6—8 henkilöä. Saamelaisten asuntojen varustetaso on vaatimaton: niistä on sähköistetty vähän yli puolet ja vesijohto on joka kolmannessa asunnossa.

Saamelaisten terveydelliset olot ovat myöskin varsin puutteelliset, mikä johtuu heidän pitkistä matkoistaan terveyspalvelukeskuksiin sekä alhaisesta tulotasostaan.

□ SAAMELAISET ovat lain edessä pääväestön kanssa samanarvoisia kansalaisia. Heillä on samat oikeudet mutta ei samoja mahdollisuuksia kuin suomalaisilla huolehtia eduistaan tässä yhteiskunnassa. Saamelaiset eivät kykene voimassa olevien lakien ja kaventuvien toimeentulomahdollisuuksiensa puitteissa säilyttämään kansallisia ja kielellisiä erikoispiirteitään ja kulttuuriaan vaan sulautuvat suomalaiseen väestöön ja omaksuvat sen kulttuurin. Tämä tulos ei kuitenkaan olisi kuniaksi suomalaiselle yhteiskunnalle eikä iloksi kenellekään. Päinvastoin se olisi kansallinen häpeä ja kulttuurimenetys. Tämän vuoksi komitea on pyrkinyt sellaisen oikeudellisen ja taloudellisen ratkaisun löytämiseen, jossa saamelaisille turvattaisiin heidän oikeutettu asemansa kielellisenä vähemmistönä ja heille kuuluvat oikeudet saamelaisalueen luonnonvaroihin, jotta he mahdollisimman pitkälle omissa tuuriyhteisössään tätä kansallisuut turvata kohtuull hyvinvoinnista.

Saamelaisasioi komitea toteaa, on tällä hetke sattumanvaraist kannalta yleens demokraattista. mitea on päätyn että saamelaisten ten asioiden ho heidän asioiden

Sietsan kuulum

Iisalmessakin eletään — lumen toivossa — sillä eipä tuota, tähän aikaan vuodesta tavallisesti jo paksuna kerroksena maan peittävää, suojaavaa, kaunistavaa ja hiihtäjän kannalta riemullista ainetta ole meillekään mitenkään paljon siunautunut.

Hiihtäjän kannalta talvi ei ole vastannut odotuksia, mutta on asioita, esimerkiksi lämmittäminen ja liikenneväylien hoito, jotka ovat taloudellisesti ajatellen tällaisena talvena tulleet hoidetuiksi mitä hienoimmin.

Mutta puhutaanpa Sietsastakin. Järjestöllisessä mielessä toimintamme ei ole mitenkään huipulle kohoavaa, mutta olemme päättäneetkin täällä Ylimmässä Savossa, että Iisalmen Latu hoitaa kuntoliikunnan järjestötoimintaan liittyvät asiat ja Sietsa Lapin- ja tunturihullujen hommelit.

Yhteistoiminta on sujunut varsin mukavasti. Yhteisiä "tossutteluretkiä" on muutamia tehty ja itse kukin jäsenistä on omanaa harrasteenaan polkua. Kilomet

Muutaman pä koonnumme yh maan kuntoliik kanssa, samalla filmejä Lapista.

4. 3. 1973 hi — Lajeksen La destä huolimatt tään. Lapin-retk luessa suunnitt ainakin muut osallistuu tämä vaellukselle.

Autiomajojen nostus on asia, taneet kantaa –

Suhtautumine vista. Tulemme mukana yrittä osuutemme. San tenkin toivottan jen likaajat va valtakunnan s kaan. Kaikesta tavia hankia T turilatulaisille,

KAUK

TTEEKSI tuu-
noida otsikossa
a.
elokuun 14 päi-
komme, kolme
iestä .Tapio op-
huristeli linja-
ä Njugalahteen,
jatkettiin Jomp-
lä Lemmenjoen
onne saavuttiin
ene palasi välit-
Njugalahteen vie-
kultahaminassa
en ,joten käyt-
minan erämaja

lyhyen rinteen
majan edustal-
ssa iloisesti hän-
a ,vilkaseleinen
luulimme ,että
ri poistuneeseen
ähdön hälinässä
ottaa sitä mu-
in ei asian lai-
nyöhemmin sel-

tuinen, todennä-
van ja Saksan
oitus, näin aina-
e kuitenkin vä-
seuraamme, ot-
enjoen vaelluk-
kulki edellämme-
rejä, palasi aina
in varmistuak-
i tullaan. Nimi-
en koiramme op-
apio oli varaop-
. Tuonnempana
mme, mutta täs-
inittakoon, että
uoilla se ei mil-
tään pyytämään.
a on, vaan ma-
uutaman metrin
ä, ja vasta sit-
jotain tarjottiin
se söi, ja tuntui
koiraksi vähään

räni saavuimme
ssijoelle Heikki
nolle ja kulta-

uin hihat heilu-
an syvällä mon-
iltasoraa ränniin

Heikin ohjauksen mukaan. Totista työtä, märkinä oltiin hiestä ja märästä liejusta, ja niinpä Heikki alussa sanoikin, ettei kultaa makaamalla saada. Välillä pyöriteltiin vaskoolia, ja mäkäräiset purivat kuin sudet. Allekirjoittanut tuumi vaskoolia pyöritellessään, että on niin kova kullanhimo, ettei ehdi edes mäkäräisiä hikisestä naamastaan pois karkoittamaan, ja Heikkiä nauratti. Vahinko vain, että hiput luisuivat minulta vaskoolia heilutellessani soran mukana vesilammikkoon. Mutta oli joukossamme muutamia, jotka vaskaamalla onnistuivat saamaan melko mukavia hippuja talteensa. Iltapäivällä Heikin hyvällä avustuksella ja ammattitaidolla rännistä saatiin hippuja jokaiselle jaettavaksi, ja allekirjoittanutkin ,joka ei vaskaamalla saanut hipun hippua, yhteisessä jaossa sai kultaa, ettei kilosta puuttunut kuin 999,99 g.

Illalla maistui ruoka, jota valmistimme telta-alueellamme nuotiotulilla, ja väsyneille kullanhuuhtojille oli suloista aterian jälkeen kömpiä telttoihin makuupusseihin. Illalla jo alkoi sadella ja yön tienoilla oli monta tuntia kestävä rankkasade, jonka ropinaan yöllä heräsin. Tuli mieleeni, että onkohan koiramme löytänyt sateen suojaa Heikin ulkorakennuksella, mutta se olikin keksinyt raapimalla iltayöllä raottaa Tapion teltan vetoketjua sen verran, että mahtui ryömimään sisään, sekä oli hyvässä suojassa Tapion ja Markun jalkopäässä. Huonommin kävi tytöillemme Mailalle ja Tuulalle, kun saivat osakseen pienen vanhan harjateltan ,jonka päällä ei ollut minkäänlaista muovisuojaa. Seurauksena oli, että tytöt kastuivat makuupusseissaan perusteellisesti läpimäriksi. Olisi luullut, että tytöt aamulla värissä vaatteissaan olisivat marisseet, varsinkin, kun olivat ensi kertalaisia Lapin kävijöitä, mutta mitä vielä, nauroivat vain ja olivat olotilaansa tyytyväisiä. Muutenkin tytöt osoittautuivat soveliaiksi vaeltajiksi, pitivät huolta ruokakunnan astioiden pesemisestä sekä näyttivät nauttivan Lapin luonnosta ja vaelluksesta. — Tässä yhteydessä on syytä mainita, että retken järjestäjäin taholta on varattava riittävästi muovisuojia jokaisen teltan varustuksiin.

Paluumatkalla tultiin Jäkälääytsin kautta, sekä keiteltiin kahvit Susiäytsillä, jossa Kolbmakerholaiset olivat muutamaa päivää aikaisemmin rakentaneet mm. kultarännejä. Jäkälä-äytsin varrella on useita kullankaivajien majoja, mutta isäntiä emme tavanneet, ja majojen ovet olivat lukossa.

Viimeinen ilta ja yö Lemmenjoella vietettiin erittäin hyväkuntoisessa, uudessa Ravadasjärven kaksiosaisessa tunturimajassa. Iltapäivällä käveltiin majalta noin km etäisyydellä olevalle Ravadasputoukselle, ja kiivettiin pitkä jyrkkä nousu sinne mistä putous alkaa. Valtava nähtävyys tämä putous todella on, ja rannalta, jonne vene tavallisesti poikkeaa, ei saa minkäänlaista käsitystä putouksen suuruudesta ja mahtavuudesta.

Seuraavana aamuna kello 6 oli Jomppasen vene Ravadasjärven rannalla valmiina kuljettamaan meidät takaisin Njugarlahteen. Haikealla mielin tuumimme, että opaskoiramme on jätettävä rannalle, koska emme voi sitä mukaammekaan ottaa. Lähdön hetkellä, kun jo olimme veneessä, koira juoksenteli rannalla, mutta kun veneen kuljettaja nuori Jomppanen huomasi koiran, hän huusi, että siellä on kadoksissa ollut UNKKI, ja kertoi, että se on Njugarlahdessa asuvan naapurin nuori Unkki koira, ja että Unkki otetaan veneeseen. Tapio oitis hyppäsi maihin ja palasi veneeseen Unkki sylissään. Heti veneen lähdettyä liikkeelle huomasin, että Unkki aikoo hypätä Lemmenjokeen ,mutta ehdin kuitenkin sieppaamaan Unkin syliini, jossa sitä pidin koko venematkan ajan. Unkki puolestaan yritti riistäytyä sylistäni, ulisi ja itki sekä värisi pelosta. Filmaaja-valokuvaajamme Kalervo otti tilanteesta kuvan, jossa nähdään Unkki paran surkea ja pelokas ilme.

Kun päästiin Njugalahden laiturille Unkki ainakin pikajuoksijan vauhdilla ensimmäisenä hyppäsi laiturille, sekä oli kovin iloissaan päästyään kotoisille maisemille. Mekin olimme kovin tyytyväisiä Unkin puolesta.

Saavuttuamme takaisin Kiilopäälle Suomen Ladun koulutuskeskukseen meillä oli vielä tilaisuus retkeillä lähimaastoissa parin päivän ajan. Seuraamme täällä liittyi nuori japanilainen Tokiossa asuva koneinsinööri, joka oli ollut Suomessa jossakin suuressa konepajassa harjoittelijana. Vaeltelimme avarissa tunturimaisemissa, ja japanilainen veti henkeensä täysin siemauksin Lapin saastevapaata puhdasta ilmaa. Rautulammella nuotiotulilla kahvia keitellessämme vaihdoimme muistilehtiöihimme osoitteemme, ja myös Hideo Aono kirjoitteli selvällä käsialalla pitkänpuoleisen osoitteensa jokaisen lehtiöön.

Kaikin puolin onnistunut kulta-viikko päättyi keskenämme kaihomielisiin "näkemiin" toivotuksiin ja vakuutuksiin, että tuntureilla taasen tavataan.

AARE

OPTIKKO
NÄKEVÄT SILMÄT
NISSEN
Näkötarkastuksia ● Suurliikkeen kehysvalikoima ● Luotettava työ
Helsinki • Turku • Tampere • Oulu • Vaasa • Leppävaara

Purest, Purest

Tunturisusien päärääthyssä on kasvamassa ja kehittymässä saamenkielentaitoisten alarääthy.

Syksyllä 1972 alkoivat saamenkielenkurssit Virkailijain kansalaisopistolla Helsingissä. Ja siitä alkaen on opiskeltu kerran viikossa maanantai-iltaisin kaksi tuntia. Ja vielä kahdessa ryhmässä.

Valtaosa on harjoittanut opintojaan kiitettävällä aktiivisuudella. Mukana on kuitenkin ollut muutama, jopa tunturisusi, joka on laiminlyönyt aikalailla sekä tunneilla käyntiä että läksyjen lukua. Mutta heitähän on joka ryhmässä.

Kaikki opiskelu on paljon enemmän kuin pelkkää teorian oppimista. Se on parhaimmillaan elävää kanssakäymistä samanhenkisten ihmisten kanssa. Sitä jos mitä on saamenkielen opiskelu.

— Omalta kohdaltani tunnen sen paremminkin siltä osin. Minun parhaat hetkeni ovat tunnin jälkeen tapahtuvat iltakävelyt Urheilukadulta Hakaniemeen. Silloin luodaan ja inspiroidaan. Kerran kun kaamos oli synkimmillään kuljimme matkan aitojen joikujen säestyksellä. Sillä kertaa Kauno Laineen esitelmä saamelaiskulttuurista koski joikuja, joita hän esitti näytteeksi mukanakantamallaan nauhurilla. Kaunon maanantai-illan esitelmiä olisi mukava nauhoittaa ja esittää vähän suuremmallakin joukolle. Kaveri tuntee saamelaiskulttuuria koskevan kirjallisuuden kuin omat taskunsa ja koko joukon asioita kirjojen ulkopuoleltakin.

Me ollaan kurssilla opittu, että minä, sinä ja hän = mun, ton ja son. Lukusanat saameksi hallitsee jokainen tunturilatulainen muistamalla vain jo olemassaolevien ja jatkuvasti perustettavien tunturikerhojen nimet. Luku sinänsä ovat verbimuodot. Yksikkö, kaksikko ja monikko. Vetäjille neuvoksi: sinä opastat = ton oahpistak; Te kaksi opastatte = Toai oahpisteähppe. Ja jos käy niin ikävästi, että eksytte voi olla, että Te 2 itkette ja silloin Toai cierrubeähtte.

Helmikuussa kokoontui joukko saamenkielen opettajia ja tutkijoita Kevon tutkimusasemalle. Siellä he toteuttivat itseään ja loivat 1500 uutta saamenkielen sanaa. Minulla on vankka epäilys tuon uutisen kuultuani saamenkielen taivutusmuotojen synnystä. Täytyy olla niin, että aikoinaan jotkut Iso-Jounit ja kumppanit jutasivat jängillänsä ja kilpailivat keskenään siitä kuka saisi kielensä mutkikkaampaan solmuun. Tämän todistaa selvästi esimerkki verbien taivutus. Yksikön muodot ovat aika yksinkertaisia, mutta kun tullaan kaksikkoon ja monikkoon ei mutkilla enää ole mieltä eikä määrää. Se on selvää. Itsensä kanssa vielä jotenkin tulee toimeen, mutta kyllä heti mutkistuu kun toinen tulee viereen. Oivallus on aina yksinkertainen, kun joku on sen ensin tehnyt.

Mielestäni uutta kieltä opiskeltaessa on nopeasti hankittava perussanasto, johon kuuluu myös muutama tyylipuhdas mansus. Helvi Nuorgam-Poutasuo ei niitä tunneillaan opeta. Siksi olen syventänyt kielenharrastustani tutkimalla Samuli Paulaharjun teoksia. Häntä lainaten voin esittää tässä muutaman klassillisen kirouksen. Paulaharjun mielestä inarinkieli soi pehmeäsävyisenä ja taipuisana kuin linnun liverrys — kirosanatkin inarilainen suhauttaa pehmeästi ja sievästi. Näytelnä siitä Tuonne-rokke (vainaja raukka), tshuajatsh (varjo, kuvajainen) ja Vuoi Anarish birru Kullaa munji — Voi Inarin piru kuule minua.

LEENA HEINONEN

en väestöön ja
kulttuurin. Tämä
kaan olisi kun-
lle yhteiskunnal-
nellekään. Päin-
kansallinen hä-
menetys. Tämän
on pyrkinyt sel-
en ja taloudelli-
ytämiseen, jossa
vattaisiin heidän
nsa kielellisenä
heille kuuluvat
salueen luonnon-
mahdollisimman
pitkälle omissa oloissaan ja kulttuuriyhteisössään voisivat säilyttää kansallisuutensa. Heille tulisi turvata kohtuullinen osuus maan hyvinvoinnista.

Saamelaisasioiden hallinnosta komitea toteaa, että niiden hoito on tällä hetkellä hajanaista ja ulospäin kunnallishallintoon, läänin-hallintoon sekä muuhun valtionhallintoon ja Pohjoismaihin saamelaisten suuntaan, tulisi tehostaa ja sitä varten muodostaa saamelaisten oma hallinto. Hallinnon tulisi myös osallistua saamelaisiin kohdistuvaan tutkimustoimintaan sekä laatia tavoitteellinen saamelaispoliittinen ohjelma ja osallistua sen toteuttamiseen eri tavoin.
sattumanvaraista ja saamelaisten kannalta yleensä heikkoa ja epädemokraattista. Tämän vuoksi komitea on päätynytkin ajatukseen, että saamelaisten omien keskinäisten asioiden hoitoa varten sekä heidän asioidensa hoitoa varten

an kuulumisia

letään — lumen
eipä tuota, tähän
tavallisesti jo
ena maan peit-
kaunistavaa ja
a riemullista ai-
kään mitenkään
ut.

alta talvi ei ole
ksia, mutta on
ksi lämmittämi-
äylien hoito, jot-
llisesti ajatellen
a tulleet hoide-
immin.

ipa Sietsastakin.
mielessä toimin-
tenkään huipulle
olemme päättä-
limmässä Savos-
en Latu hoitaa
ärjestötoimintaan
Sietsa Lapin- ja
nommelit.
on sujunut var-
hteisiä "tossutte-
utamia tehty ja
nistä on omanaa

harrasteenaan polkenut tietä ja polkua. Kilometrejä on kovasti.

Muutaman päivän perästä kokoonnumme yhteen keskustelemaan kuntoliikunnasta lääkärien kanssa, samalla katsoen kuvia ja filmejä Lapista.

4. 3. 1973 hiihdetään laturetki — Lajeksen Latu, lumen vähyydestä huolimatta. Ainakin yritetään. Lapin-retkiä on kevään kuluessa suunnitteilla useitakin ja ainakin muutama sietsalainen osallistuu tämän talven pitkälle vaellukselle.

Autiomajojen ympäristöjen kunnostus on asia, johon olemme ottaneet kantaa — suhtautuneet.

Suhtautuminen on ollut positiivista. Tulemme olemaan leikissä mukana yrittäen hoitaa oman osuutemme. Samalla olemme kuitenkin toivottaneet ne ympäristöjen likaajat vanhan vihtahousun valtakunnan syvimpään sopukkaan. Kaikesta huolimatta. Hohtavia hankia Teille Kaikille Tunturilatulaisille, jos suinnii passoo.

KAUKO HÄRKÖNEN

LAPPIIN MUKAVASTI — JUNALLA

Nopeutuneet yhteydet, uudistunut kalusto, edulliset hinnat tekevät matkustamisen miellyttäväksi. Pääsette perille turvallisesti, mukavasti, nopeasti. Ja keskellä viikkoa on väljintä matkustaa. Voi rentoutua, nauttia uuden ravintolavaunun antimista. Teräsrakenteiset makuuvaunut tarjoavat korkeata matkustusmukavuutta. Meluton ja tasainen kulku, ilmastointi sekä leveä ja mukava vuode luovat edellytykset hyvälle unelle. Makuuvaunujen varusteluun kuuluu pienoiskeittiö. Vaunuemäntä tarjoilee kahvia, virvokkeita, voileipiä ym. osastoihin matkan aikana. Matkustaessanne Lappiin tai muualle Pohjois-Suomeen ajakaa autonne junaan, juna vie sen perille – ja samassa junassa matkustatte itse makuuvaunussa mukavasti nukkuen. Aamulla olette virkeänä perillä Lapin porteilla valmiina jatkamaan matkaanne kohti haluamaanne lomailu- ja retkeilykohdetta. Autot kuljetetaan päivittäin Helsinki–Oulu–Kemi–Rovaniemi–Kemi–Oulu–Helsinki.

MUKAVAA MATKAA – JUNALLA

VR

Ruskaretki reitillä, Kiilopää - Susikyrö

Kun yllä mainittua retkeä Maurin kanssa suunnittelimme, oli tarkoituksemme poiketa tavanomaisilta reiteiltä ja kokea jotain uutta Lapista. Karttana meillä oli suuripiirteinen "autoilijan maantiekartta". Täytynee näin jälkikäteen todeta, että kokeilu oli antoisa ja onnistunut. Matkamme alkoi Kiilopäältä 9.9. Ensin mukavasti Veikon autolla jonkusen matkaa kohti länttä. Sitten rinkat selkää ja kohti Kutturaa.

Ivalo joki kohtalaisen leveä ja vuolas, kävelytti meitä ylityspaikkaa hakien jonkusen matkaa. Kun onni on myötä törmäsimme kuulun Kaapin Jounin pojan Aikion kesäasunnolle, jossa hän parhaillaan opasti kahta Ivalolaista lintumiestä riistamaille. Kädet ojennettuina riensi välitön isäntä meitä vastaan, tervetuloa Karhulan pojat. Ei siinä kyselty paljon mitä olet miehiäsi. Ystävällisien ihmisten kanssa on helppo rakentaa välittömiä ihmissuhteita aivan kädenkäänteessä, toisin kuin vauraassa etelässä. Hetkessä hän loihti meille herkullisen voileipäpöydän. Mikäpä maistuisi matkamiehelle paremmalta kuin aito Lapinmiehen suolaama Siika ja Lohi. Ne kaksi muovikassia jotka hän pakkasi meille Siikaa matkaevääksi painoivat paljon. Mutta olivat painonsa arvoisia.

Kun viimeinkin Maurin irroittautumaan henkevästä tarinakumppanistaan jolla oli juuri TV roolinsa luettavana ja jota hän meille esitteli. Pääsimme hänen veneellään mukavasti joen yli.

Rinkat selässä matka jatkui kohti Repojokea. Alkuperäisessä suunnitelmasamme oli aikomus käydä myös Ivalon Matissa. Hartuamme asiaa muutimme suunnitelmaamme ja varmistimme kerkämisemme Susivihkimykseen ja luovuimme tästä kohteesta. Siinä me melkein kompassisuunnalla LÄNSI, pistelimme vauhdilla lopun päivästä. Karttamme ei meille sanonut juuri mitään. Kun löytää hienon yöpymispaikan on kaikki hyvin ja jos vielä on tilaisuus valmistaa tuoreesta SIIASTA maukas ateria niin mitä muuta voi matkamies toivoa nukkuakseen väsymyksensä pois. Yöstä ei tosin muodostunut sellaista kuin odotin. Maurilla oli mukana untuvapussi, mulla vanha lumppupussi. Nukuppas siinä sitten kun kaveri ottaa heti päälle onnellisen hymyn ja aloittaa valtavan KUORSAUKSEN. Pakkastakin oli noin 10 pykälää.

Tulihan se aamu minullekin, Kahvinjuonnin jälkeen teltta kasaan ja matkaan. Noin nelisen kilometriä kuljettuamme tulimme Repojoen kylään. Hämmästyimme kun havaitsimme tulleemme erittäin hyvän maantien laitaan, tie kulki Kittilästä Inariin. Repojoen sillan korvassa keitelimme ruokamme (SIIKAA). Kylläisinä otimme suunnaksi kohti Lisman kylää.

Löysimmekin mukavan polun jota kulkien matka taittui mukavasti.

Polku katosi, karttamme mukaan meidän piti ylittää eräs Ivalojoen haara, kun siintä joesta kumarruimme ottamaan kahvivettä niin totesimme joen virtaavan väärään suuntaan. Siinä meille ihmettelyn aihetta riitti.

Otettiin rauhallisesti. Teltta pystyyn ja ruokailu touhut käyntiin. Kun ennen maatamenoa tarkastelimme ympärillämme levittäytyvää maisemaa, siinä auringon tehdessä laskuaan, totesimme edessämme aukeavan maiseman olevan meille molemmille suurin elämys mitä Lappi on meille monien retkivuosiemme varrella tarjonnut. Sitä ei sanat riitä kertomaan.

Aamuaskareiden jälkeen otimme suunnan kohti Lismaa niin jossa oletimme sen olevan. Noin kolmisen kilometriä kuljettuamme näimme vilahduksen talosta. Näin me ehkä hyvällä tuurilla tulimme tavoitteeseemme. Täällä meille myös selvisi se ihmeellinen väärään suuntaan virtaava joki. Se oli Repojoen haarajoki nimeltä Iso-Autsi.

Kylässä jossa retkeilijä on suuri harvinaisuus, kohtasimme erittäin ystävällisiä Lapin ihmisiä. Saimme myös tiedon Virenin ja Vasalan Kultamitallijuoksuista. Oli erittäin hienoa tavata Naisten Suopungin heiton kolminkertainen Suomenmestari neitonen. Kun lisäksi saimme lämpimäispullaa ja kahvia sekä erittäin hyviä reittiohjeita tulevaa matkaamme ajatellen ennenkaikkea kiintoisaa tarinointia vanhan isännän kanssa hänen, jolle Lappi muistui elävästi mieleen sellaisena jota ei tämänpäivän turisti tunne. Tämä kaikki antoi meille erittäin paljon monessakin mielessä.

Kulku jatkuu suuntana Korsatunturi. Lismajoen pohjoisrantaa mukavakulkuista maastoa oli helppo taivaltaa. Tässä Lapinmiehen ja Tyttöjen juttuja muistellen matkamme taittui ja maaston tarkkailu unohtui.

Meille neuvottu ylityspaikka sijaitsi 8 kilometrin päässä Lismasta. Mutta kun heräsimme todellisuuteen olimme jo tulleet siintä 4 kilometriä yli. Huomasimme nimittäin oudon järven jota ei pitänyt ollakaan.

Kun tilanne on epäselvä, silloin me aina ruokailemme rauhotumme ja tutkimme tilanteen. Me molemmat teemme omat mittauksemme ja yhteenvetomme on tilanteen tunnus. Tällä kertaa meidän paikanmäärittelymme onnistui tulenjohtajan tarkkuudella.

Jokivartta ylöspäin kuunnellen kosken kohinaa ja siintä yli. Meitä onnisti. Lismajoki on voitettu, vielä valojoen yli kohisevasta paikasta ja sekin viimein löytyi. Eläköön olemme Korsatunturin RINTEELLÄ.

Ylös Ylös se oli ainut ajatuksemme. Herkulliset puolukat houkuttelivat nälkäistä kulkijaa ja siinä sivussa katse sattui kiintymään järven takana näkyvään talon kattoon. Hei tuonne me menemme yöpymään pois teltan ahtaudesta. Mökki oli matala, me saimme molemmat kulkea siellä kumarassa. Se oli kuitenkin talo ilman omistajaa. Me makuupusseissamme kädet leveänä nukuimme onnellisen rauhallisen yön tuossa Saamelaispirtissä.

Ennenkuin nukuimme kävimme huiputtamassa Korsatunturin, jossa Nunnasessa kuulemamme mukaan majaili 5 karhua. (olivat meitä piilossa).

Uusi aamu uusin toivein. Reittimme vaikein osuus. Suota, Suota ja taas suota. Suo on kuvaamattoman kaunis ruska-aikana. Oikeat hyvät toveruussuhteet rakentuvat ja pelkistyvät tällaisen suovaellus päivän jälkeen.

Tästä ei voi kertoa sen täytyy jokaisen retkeilijän omakohtaisesti kokea.

Kaikki satu päättyy aikanaan. Mekin tulimme Nunnasen tielle. Sitä aikamme kuljettuamme olimme Nunnasen kylässä. Siinä minun Mauripojan hermot pettivät — — Ensimmäisestä kaupasta ostin Arville VYÖN. Oli karmeaa nähdä kaverin housujen peräpuolen viiltävän uraa suon pintaan. Kutsu kuuluu eteenpäin valetaja. Hämärässä illassa ohitimme Peltovuoman. Tämän kuuluisan muinaisnoitien kylän. Tuuliojan varrelle laitamme telttamme pystyyn. Oli paikka nimensä veroinen. Siinäpä yö kului ja aamu valkeni. Matkaan vain. Suuntana yli Kyrö.

Vaelluksemme viimeinen yö vietettiin telttaillen Telajoen rinteellä. Osuus tänne oli matkamme kova kiritaival.

Kun ilta oli lämmin ja kantotulet paloivat mainiosti. Kelpasi siinä paistaa Siikaa. Ladun laulukirja laulettiin kannesta kanteen. Minunkin Maurivalterin Kiilopään ruskaviikon muistot haudattiin näihin vaellusviikon ikimuistoisiin vaelluspäiviin.

Tällainen yhteinen ilta muistojen tiivisteenä, yhteisen onnistuneen lomaviikon päätteeksi, antaa varmasti saman osanottajalleen kuin nousu korkealle kunnia korokkeelle suurissa kisoissa huippu-urheilijalle. Me olimme unohtaneet kotimme työmme kiireemme huolemme me olemme lomailleet etsien uusia oloja uusia vaikutteita, ONNISTUEN.

Nukuttu aamuyö, kylän tuntumassa päivällä Johannes Klottijärven saunassa nautittu herkullinen saunahetki. Kymmeniä vuosia Lapissa postia kuljettaneen miehen elämänkertomusten kuuleminen,

Hyvät Lapinkulkijat.

Poiketkaa tavanomaisilta kulkureiteiltänne. Etsikää uusia kohteita.

ARVI KIIRAMA
MAURI TANI
KARHULAN
TUNTURISUSIKERHO

Yhden käden kannettava matkavoimalaitos.

TILLEY

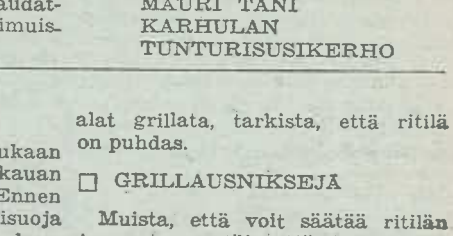
Tilley-valaisimien ja -keittimien voimanlähteenä on kätevä kertakäyttöinen nestekaasusäiliö. Siksi ne ovat keveitä. Käsitellä ja kuljettaa mukana.

Itsesulkeutuvan venttiilin ansiosta säiliön voi helposti siirtää laitteesta toiseen. Säiliön käyttöikä kaikilla laitteilla on useita tunteja.

TILLEY GO-STOVE — tukevarakenteinen kaasukeitin, jossa on kiinteä tuulensuojus. Laaja pohja antaa vakavuutta ja turvallisuutta.

TILLEY GO-LIGHT — siro mutta luja kuljetettava lyhty, jota voi käyttää myös pöytälampun tapaan.

Lisäksi TILLEY -sarjaan kuuluu GO-PUHALLUSLAMPPU, jonka varusteina on myös maalinpoisto- ja juotospoltin.

tehokaasu oy

Kuvan grilli on suomalainen Sini-Tuotteen valmistama malli Lucifer Camping.

Grillaus

Grillaus on hauska ja helppo tapa valmistaa ja nauttia terveellistä ruokaa yhdessä. Mukava tunnelma syntyy melkein itsestään.

☐ MINKÄLAINEN GRILLI

Laajasta LUCIFER -mallistosta löydät varmasti sellaisen grillin, joka sopii juuri Sinulle. On isoja ja pieniä grillejä. Jos liikut paljon, valitse sellainen malli, jonka saat kootuksi käteväksi kuljetuspakkaukseksi.

☐ MITÄ VOI GRILLATA

— Voit grillata melkein mitä tahansa. Murea naudan- ja lampaanliha, porsas, broileri, maksa ja munuaiset sekä makkara sopivat hyvin grillattaviksi, samoin kalat, perunat foliossa ja erilaiset vihannekset. Grilli tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet erilaisten ruokien valmistamiseksi. Edellä mainittujen lisäksi voit kokeilla vartaassa paahdettuja omenia jälkiruoaksi tai keksiä mielikuvituksesi mukaan muita maukkaita ruokia.

☐ MITÄ TARVITSET GRILLAUSTA VARTEN

Grillausta varten tarvitset paitsi grillin ja ruoka-aineet, myös hiiliä ja sytytysnestettä. Varaa myös tarpeeksi aikaa viihtyisään yhdessäoloon. Grillaus ei ole perheenemännän pikakonsti saada joukko kylläiseksi. Grilliruoan valmistukseen osallistuvat kaikki. Jokainen saa itse päättää, kuinka kypsänä ja miten maustettuna ateriansa nauttii. Käytä hyväksesi erilaisia grillitarvikkeita, kuten pihtejä ja haarukoita, aina tarpeen mukaan. Ne on suunniteltu helpottamaan grilliruoan valmistusta.

☐ GRILLAUSOHJEET

Täytä hiilikaukalo sen mukaan mitä aiot grillata ja kuinka kauan haluat hiilloksen kestävän. Ennen kuin sytytät hiilet, ota tuulisuoja pois, jos haluat säilyttää sen kauniin punaisena. Valele hiiliä noin desilitralla sytytysnestettä ja anna sen imeytyä pari minuuttia. Sytytä hiilet. Tarkkaile hiilien syttymistä ja aloita grillaus vasta kun hiillos on hehkuva. Riittävän kuuma hiillos syntyy 15—30 min. kuluessa olosuhteista riippuen. Parhaiten tunnet kädelläsi milloin hiillos on kuuma grillauksen aloittamiseksi. Hiillos säilyy käyttökuntoisena 1—2 tuntia, mutta voit pidentää grillausaikaa lisäämällä välillä hiiliä. Ennen kuin alat grillata, tarkista, että ritilä on puhdas.

☐ GRILLAUSNIKSEJÄ

Muista, että voit säätää ritilän ja vartaan etäisyyttä hilloksesta. Paahda ohue pihvit lähellä hiillosta, suuret kauempana. Yksitellen folioon käärittyjä perunoita voit grillata ritilällä tai suoraan hiilloksella. Kun valmistat varrasruokaa, käytä Lucifer-vartaanmoottoria. Sen avulla saat ruoan vaivatta paahtumaan kauniin tasaiseksi. Kokeilemalla, ja tietenkin myös ohjekirjojen avulla, opit nopeasti taitavaksi grillaajaksi. Tutustu kunnolla grilliisi ja käytä hyväksesi kaikkia sen tarjoamia mahdollisuuksia.

Helsingin...

(Jatkoa 2. sivulta)

sessa joukun johtokunnan erovuoroisen jäsenen tilalle, koska helsinkiläiskerhosta automaattisesti muodostuu johtokunnan "työrukkanen". Tämä pisti tulta tappuroihin, ja kun Tunturiladun johtokunta vielä lupautui ystävällisesti kustantamaan perustavan kokouksen kutsukirjeen, kokoontui 16. 10. talkooporukka töihin. Kutsuja postitettiin 369 kpl. Adremalevykuorista kirjoitettu osoitelista antoi tulokseksi, että kutsu tavoitti 16 lasta, 44 aviovaimoa ja 373 yksittäistunturilatulaista, yhteensä 433. Lähinnä kustannussyistä lähetettiin kutsu ainoastaan Helsingin postinumeroissa 00100—00980 asuville. Koska esimerkiksi Vartiokylän Kuhttan jäsenluetteloa ei ollut käytettävissä, meni kutsu myös heikäläisille. Tästä esitettiin epävirallinen anteeksipyyntö perustamiskokouksessa, joka pidettiin seuraavassa maanantai-illassa 23. 10. 1972.

Perustavaan kokoukseen oli saapunut ylen runsas osanottajamäärä, noin 120. Keskustelussa kiteytyi Helsingin tunturikerhon alueeksi Helsinki lähiympäristöineen. Sen ulkopuolella asuvillakin on tietenkin mahdollisuus osallistua toimintaan. Jäsenmaksuksi sovittiin symbolinen 2 mk. Seuraavassa kokouksessa päätettiin ottaa esille kerhon nimikysymys. Toivo Harjanne toimi pj:na siksi, kunnes uusi puheenjohtaja valittiin.

Kerhon puheenjohtajaksi valittiin Lasse Lindberg, sihteeriksi Marjatta Lindberg, jäseniksi Matti Mähönen, Brita Saloriutta, Reino Kärkkäinen, Rae Ylisäe sekä allekirjoittanut. Ensimmäisessä kerhotoimikunnan kokouksessa järjestäytyi kerhotoimikunta siten, että varapuheenjohtajaksi tuli Matti Mähönen, naistoimikunnan kokoonkutsujaksi Brita Saloriutta, retkeilytoimikunnan vetäjäksi Reino Kärkkäinen, muun harrastustoiminnan järjestäjäksi

(Jatkuu siv. 8)

Puheenjoh...

(Jatkoa 1. sivulta)

syyllisistä. Tunturilatu on halunnut metsähallituksen ja koko latuväen tuella tehdä asiassa jotakin. Johtokunnan suunnittelema "operaatio tunturiluuta" pyrkii talkoohengessä siivoamaan ja kohentamaan lähinnä Saariselän alueen kämpät ja niiden ympäristöt. Uskon tämänkin yhteisen tehtävämme onnistuvan ja samalla osoittavan, että oikeat tavat oppien voimme säilyttää kairan alkuperäisen ilmeen ihailijajoukon kasvusta huolimatta.

□□□

Tunturiladun alkuperäiseen ilmeeseen on kuulunut meidän "lapinhullujen" läheinen kanssakäyminen myös omilla asuinpaikkakunnillamme. Yhteistyö on tunturikerhojen perustamisen kautta tavoittanut alueellisella tasolla alkuaikojen yhteishengen. Korostan kuitenkin uusia kerhoja suunnitteleville tunturilatulaisille, että oman tunturikerhon perustaminen ei saisi johtaa muun latutoiminnan surkastumiseen. Meillä on oma osavastuumme koko latutoiminnan onnistumisesta. Toivon tunturikerhotoiminnan leviämistä, mutta en muun latutoiminnan kustannuksella.

Kirkkojuhla

● KIRKKOJUHLA Taivallahden kirkossa 8. 5. 73 klo 19.30. Ohjelmassa Tapio Tiitun alkusoitto, Jorma Hynnisen laulu, Pekka Halmesmaan puhe. Kirkkonäytelmä "Creto". Liput 5 mk, opiskelijat 2 mk. Tulot saamelaistoiminnan tukemiseksi.

Lapin Sivistysseuran Naistoimikunta

Helsingin...

(Jatkoa 7. sivulta)

Rae Ylisäe sekä rahastonhoitajaksi allekirjoittanut. Kerhotoimikunta valmisteli säännöt, ja kun marraskuun kerhoillassa kerhon nimeksi tuli Kavtsi eli kahdeksan, oli uusi tunturikerho valmis. Pienoinen nimikilpailu ei tuottanut hyviä tuloksia, ja kun Tunturiladun johtokunta sitä paitsi esitti toivomuksen, että numerojärjestystä noudatettaisiin ainakin numeroa 10 myöten, tätä toivomusta seurattiin. Kerhotoimikunta on kokoontunut kerran kuussa hieman ennen Tunturiladun johtokunnan kokousta, johon Kavtsin edustajana vuosikokouksessa valittiin puheenjohtaja Lasse Lindberg.

Jäsenten toivomuksesta on joka torstai-ilta alkaen klo 19.30 (kokoontuminen Mannerheimintien ja Lääkärikadun kulmassa) joko patikka- tai hiihtokierros keskuspuiston valaistulla ulkoilutiellä. Osallistujia on ollut suunnilleen 15 kerrallaan.

Tähän mennessä on sunnuntain patikkaretkiä järjestetty neljä ja viikonloppuretki 24—25. 2. 73 Laakasaloon, jossa oli 18 osanottajaa ja jossa hiihdettiin Lopen Poronpolku.

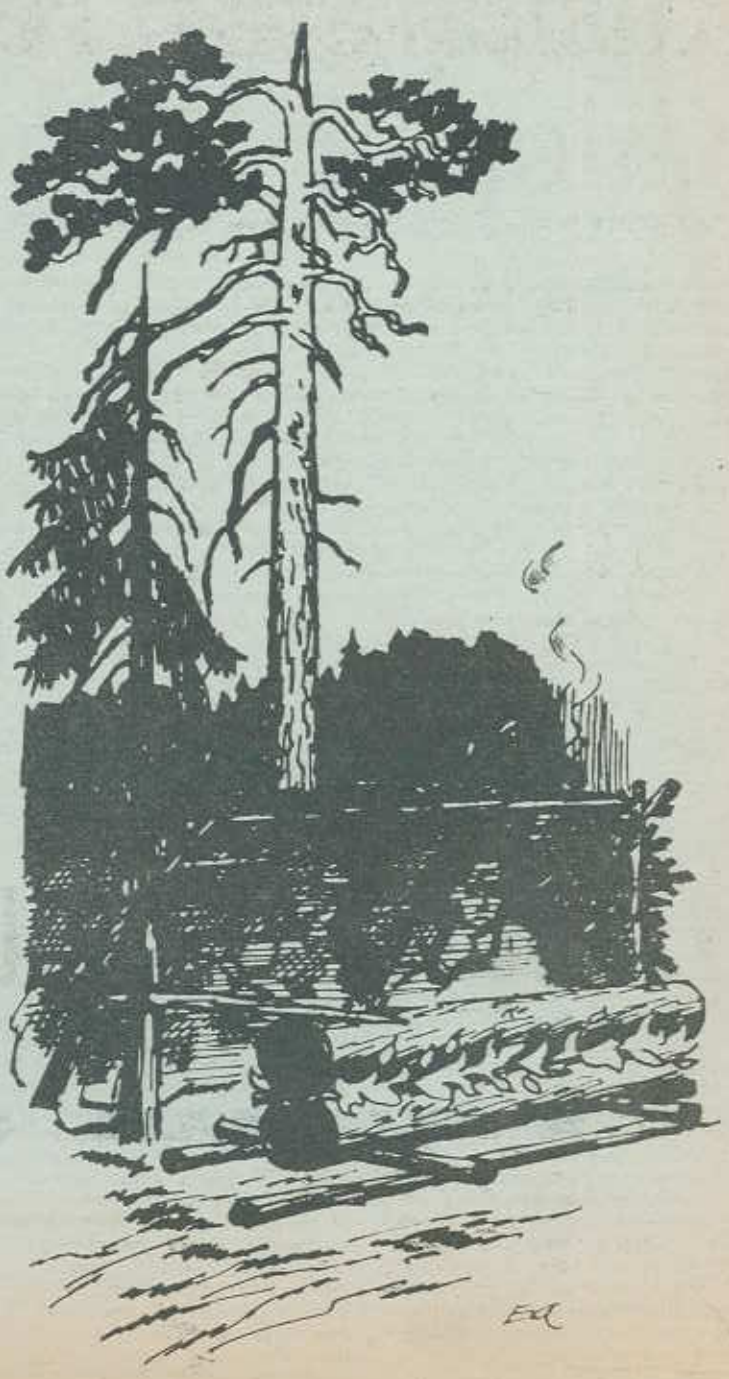
Kerhoillat pidetään kerran kuussa huhtikuuhun asti. Tämän vuoden ensimmäisessä kokouksessa kertoili Erik Pihkala Karhusaaren matkastaan, helmikuussa taas fil.tri Jouko Piirola Pohjoiskalotin geologiasta. Hän on tehnyt tohtorinväitöskirjansa Lemmenjoen geologiasta. Kerhoiltojen osallistujamäärä: perustavassa kokouksessa 120, yleensä 70—90 välillä.

Tunturiladun johtokunta kustansi myös toisen ns. suurjakelun postimaksun, kun vuoden 1973 ensimmäinen kiertokirje lähetettiin. Toinenkin suurjakelu joudutaan vielä suorittamaan huhtikuun alussa, jotta postisiirron jäsenkortit saavuttaisivat Kavtsin alueella asuvat. Sen jälkeen lähetetään tiedot toiminnasta vain jäsenmaksunsa suorittaneille. Helsingin Tunturikerho Kavtsin (Postipankin haluama täydellinen nimi postisiirtotoimintaa varten) postisiirtotilin numero on 61472—6

MAIRE KALANTI

Kaksi mietintöä

Metsähallituksen noin vuosi sitten nimeämät Koilliskaira- ja Tunturitupatoimikunnat ovat mietintönsä miettineet ja jättäneet nämä metsähallitukselle.

Koilliskairatoimikunnalla on ollut selvitettävänään 466831 ha:n suuruinen alue, joka käsittää Saariselän, Sompion, Talkkunapään, Korvatunturin ja Värriötunturin seudut sekä Tuntsan alueen.

Koilliskaira on ehdotettu muodostettavaksi erilliseksi ns. suojelualueeksi. Tämä jaettaisiin kuuteen eri vyöhykkeeseen, joilla kullakin olisi oma käyttötarkoituksensa. Nykyinen laki ei kuitenkaan suo mahdollisuuksia tämänkaltaiselle suunnitelmalle, joten olisi säädettävä erillinen laki ennenkuin toimikunnan ehdotus voitaisiin toteuttaa.

Mietinnössä kerrotaan huomioidun kaikki osapuolet, metsähallitus, alueen kunnat, poromiehet, retkeilijät sekä muut luonnonsuojelijat. Se, onko ehdotus valmis nieltäväksi sellaisenaan, nähdään vasta kun kaikki asianosaiset sen ensin ovat pureskelleet. Ainakin Luonto-Liitto on jo esittänyt eriävän mielipiteen tästä.

Retkeilyä saisi alueella harjoittaa vain rajoitetusti. Retkeilijämäärän yläraja tulisi olla 150 000 majoitusvuorokautta vuodessa. Luku näyttää suurelta, mutta kun Saariselän lomakyläsuunnitelman tarjoamat kaikki kolmetuhatta vuodepaikkaa ovat matkailijoiden käytettävissä, on asia toinen. Saattaapa hyvinkin sattua, ettei reppuselkäisellä retkeilijällä ole asiaa esim. ruskaretkelle Koilliskairaan kun lomakylässä majailleet ovat jo vuotuisen kiintiön kuluttaneet.

Retkeily tulisi alueella maksulliseksi, ja tämä perittäisiin retkeilykortin muodossa, jonka hinta olisi 20 mk viikolta. Hinta sinänsä ei olisi kohtuuton, mikäli vastineeksi saisi täydellisen liikkumisvapauden alueella, missä alkuperäistä erämaaluontoa ei vielä kokonaan olisi tärvelty, saisi autiotuvasta suojaa yön saapuessa ja myrskyn yllättäessä ja voisi telttansa pystyttää kirkasvetisen puron varteen.

Mietinnön kohtaa, jossa moottorikelkka- ja lentokonematkailijoiden liikkuminen kiellettäisiin alueella kokonaan, tervehtivät ilolla eräretkeilijöiden lisäksi varmaan myös poromiehet ja luonnonsuojelujärjestöt. Tämä pitäisi vaan laajentaa koko Lappia käsittäväksi ja tässä muodossa sisällyttää myös Tunturitupatoimikunnan mietintöön, jotka on painiskellut alueellisesti laajemman kysymyksen parissa.

Tunturitupatoimikunnan mietintö käsittelee retkireittejä ja tunturitupia koko Lapissa.

Sen mukaan retkeily tulisi ohjata vain määrätyille reiteille. Näitä eritasoisia retkeilyreittejä olisi yhdeksän, yhteensä n. 900 km:n verran ja tunturituvat löytyisivät näiden varsilta. Tuvat olisivat aluksi lukittuja ja maksullisia. Myöhemmin perustettaisiin valvojaoppaiden virkoja ja otettaisiin käyttöön retkeilykorttijärjestelmä, jolloin myös tupien ovet aukenisivat.

Retkeilyreitistö on toimikunnan mukaan välttämätön laajenevan retkeilyn mukanaan tuomien haittavaikutusten vähentämiseksi.

Varmaan haittojakin on tullut matkailijamäärän kasvaessa, mutta eiköhän olisi syytä asettaa vielä yksi toimikunta tutkimaan, minkälaiset matkailijat ovat syyllisiä, ja olisiko syyllisiä ehkä muissakin ryhmissä kuin matkailijoissa. Reppuselkäinen eräretkeilijä ei voi olla niin suuri syyllinen luonnon tärveltymiseen, autiotupien roskaantumiseen, kalakannan vähenemiseen, poronhoidon häiritsemiseen ja rajavalvonnan vaikeutumiseen, että häntä tällä tavoin pitäisi rankaista kulkemaan vain viitoitetuilla reiteillä. Tämä on myös ristiriidassa ulkoilulakiehdotuksen kanssa, jossa määritellään ns. jokamiehen oikeus ja kulkemisvapaus.

Metsästäjätutkintoon verrattava, ehdotettu retkeilijätutkinto voisi kyllä olla paikallaan, mutta sen pitää sallia vapaa liikkuminen erämaissa. Sen pitää suoda retkeilijälle ne löytöretkeilijän ilot, jotka hän tähänkin asti on kokenut etsiessään kartan ja kompassin avulla omat reittinsä. Nykyiset tunturisusivaatimukset esim. saattaisivat olla retkeilijätutkinnon suoritusvaatimukset täyttäviä. Näille viitoitetuille ja valvotuille reiteille ohjattaisiin ne jotka retkeilyn opiskelunsa vasta aloittavat, sekä samoin ulkomaiset retkeilijät.

SIRKKALAAKSO

Susi ja Sarvikuonot

Tammikuun 19 pnä oli allekirjoittaneella ilo kiitää ilmojen halki Afrikkaan, tarkemmin sanottuna Keniaan. Kone laskeutui Nairobiin, Kenian noin 400 000 asukkaan pääkaupunkiin. Nairobista käsin sitten teimme retkiä ympäri Kenian. Käytössämme oli 7 hengen pikkubusseja — kattoluukulla varustettuja, niin että oli mainio tilaisuus filmata, valokuvata ja muuten vain ihailla ja ihmetellä villieläimiä. Autosta nouseminen luonnonsuojelualueella oli ehdottomasti kiellettyä.

Ensimmäinen tutustumiskohteemme oli Nairobin kansallispuisto. Se sijaitsee vain 6 km:n päässä keskustasta, Laajalla savannialueella vilisee seeproja, gaselleja, antilooppeja, kirahveja... Mutta leijonat olivat jonnekin hävinneet ja se oli pettymys, vaikka ei se ihme olekaan, sillä lisääntyvä turismi ja autokolonnat luonnonsuojelualueella karkottavat ne vähitellen.

Eräs retkistämme kulki n. 100 km pohjoiseen Kenia-vuoren rinteillä olevaan ns. puunlatvahotelliin Moungain Lodgeen. Siinä oli eläinten juomapaikka kuin katsomosta nähtävänä edessämme. Huoneissa oli kokolattiamatot vaimentamassa eläimiä mahdollisesti häiritseviä ääniä.

Illan kohokohta oli, kun n. klo 20 ilmestyi kolmena ryhmänä 32 elefanttia. Siinä oli isoa ja pientä (n. 500 kiloisia) poikasta suolaa syömässä. Suolalla houkutellaan norsut lammelle. Pikku bluffia siis. Siinä ne seurustelivat juomapaikalla olevien eläinten kanssa, oli sarvikuonoja, vesipuhveleita, antilooppeja ja muita. Pari tuntia ne siinä viipyivät ja maanalaista käytävää pitkin pääsimme aika läheltä seuraamaan tapahtumia pienistä luukuista. Sitten elefantit poistuivat perä-perää jonossa kärsä kiinni edellisen hännässä. Meidät herätettiin neljän aikaan yöllä. Joku väitti nähneensä leopardin, mutta se oli kai unta. Ja sitä kissaa tiiraillessamme taustalla Mount Kenian (n. 5200 m korkea) huiput jäätiköineen kimalsivat kuutamossa.

Aamulla takaisin Nairobiin ja iltapäivällä matkattiin kohti Namangaa, Tansanian rajalla, 160 km:n päässä etelässä. Seuraava safarimatka tehtiin Ambosellin luonnonpuistoon, joka on Uudenmaan läänin kokoinen alue Masai-neekereitten asuma-alueella. Aamulla varhain olimme valmiit. Kaksi riistanvartijaa oli oppaina ja koko päivän ajelimme ristiin rastiin. Paikka paikoin maasto oli kuin valmista stradaa, mutta toisinaan taas jokin autoista juuttui kiinni mutaan.

Jännitys oli huipussaan. Lähestyimme paikkaa, jossa makasi 8 leijonaa. Ne olivat täysin välinpitämättömiä, joskin hieman närkästyneitä, kun tullaan häiritsemään kesken ruokaunien. Aikamme me niitä kuvailimme ja sitten etsimme uusia eläimiä. Strutsit harppoivat pitkillä kintuillaan ja kirahvien juoksu oli tosi hassun näköistä. Pahkasiat (lempieläimiäni!) juoksivat häntä pystyssä, sirot antiloopit ja gasellit hyppelivät kuin tanssijattaret jne.

Mutta kohtaaminen kolmen sarvikuonon kanssa oli jännää. Oli naaras, uros ja poikanen. Uros oli iso ja mutainen ja puhisi kiukkuisesti meidän autokunnallemme ja kuskin oli kiireen vilkkaa poistuttava kauemmaksi. Norsuja oli 8—10 laumassa. Selässä eläimillä oli valkeita lehmähaikaroita, jotka nokkivat itselleen ruokaa norsujen selkänahasta.

Kaiken aikaa näkyi uljas Kilimanzaro, 6000-metrinen vuorijättiläinen ja haikein mielin palasimme majapaikkaan, kun pimeys yllätti.

Afrikan öiset äänet, elämys sinänsä, syntyivät kuorosta, johon antoivat omat äänensä hyenojen ulvonta, pienen tataamin eli kalliomäyrän kiljunta, joka muistuttaa tapettavan sian huutoa, sammakon kurnutus ja tähän kaikkeen omana lisänään kukkien tuoksu. Ja jostakin kaukaa kuuluu rumpujen ääniä, masait pitävät juhlaa, tähtitaivas on uskomattoman kaunis.

Ja ehkä kaikkein kaunein näkymä mielestäni oli Nakuru-järvellä, kymmenet tuhannet flamingot kahlailemassa järven rantavesiä. Näytti kuin järven rannat olisi kuorrutettu vaaleanpunaisiksi.

Siinä jokunen vaikutelma maasta, missä villieläimet saavat vapaina ja ilman uhkaa vaeltaa omilla alueillaan.

Susi n:o 180
(Hyvin kiltti ja säyseä)

PS. Ostin matkamuistoksi leijonanhampaisen kaulanauhan.

Muistikirjan lisälehdet

● 25. 3.—7. 4. JOHTAJASUSIVAELLUS Pekka Huttusen johdolla reitillä Kevojokisuu — Paistunturit — Muotkatunturit — Vaskojoki — Tupalaki — Korsatunturi — Kuolamännikkö — Susikyrö.

● 8—14. 4. SUSIVIIKKO SUSIKYRÖSSÄ. Suisikyrö on varattu ilmoittautuneille susiviikon osanottajille e.m. aikana.

● 8. 5. KEVÄÄN KUVAILTA Auratalon kokoushuoneessa, Helsingissä Tukholmankatu 2 klo 19. Filmiesityksiä ym. Omat filmit ja diat mukaan.

● 26. 5. KUNTOVAELLUS Helsinki — Hyvinkää. Helalauantaina 26. 5. 73. Lähtö tapahtuu Pirkkolan uimalan yläparkkipaikalta aamulla klo 6.00 ja päättyy Hyvinkään uimalaan. Kuljetaan tuttua 7 veljeksen vaellusreittiä pitkin. Pituutta kertyy noin 65 km, mutta mahdollisuus lyhyempään vaellukseen mm. Palojoki 30 km, Nurmijärvi 36 km. Matkan varrella on kaksi mehunsemaa ja Nurmijärvellä baareissa mahdollisuus ruokailuun. Lähtöpaikalta kuljetetaan varusteet Hyvinkään uimalaan. Kaikkia kuntoliikunnan harrastajia toivomme lähtemään kokeilemaan kuntoaan.

● 9—11. 6. SAARIRETKI ULKO TAMMIOON. Karhulan Tunturisusikerho kutsuu jälleen Tunturisudet saariretkelle Suomenlahden kauniiseen Ulko Tammion saareen 9—11. 6. 73. Retkipäivien sattuessa helluntaipyhiksi ja eräiden aikaisemmin mukana olleiden toivomuksesta kokellemme kahta lähtöaikaa. Lähtö tapahtuu Karhulasta riippusillan laiturista.

I 9. 6. 73 klo 20.00
II 10. 6. 73 klo 10.00

Paluu 11. 6. 73 siten, että Karhulassa ollaan noin klo 17.00.

Sitovat ilmoittautumiset 1. 6. 73 mennessä kerhomme sihteerille:
Anna-Liisa Palmgren
Karhunk. 26 C 21
48600 Karhula
puhelimitse:
952/62019 kotiin
952/63100-731 työhön

Ilmoittautumisen yhteydessä on e h d o t t o m a s t i mainittava, kumpaan lähtöön aikoo osallistua. Omat eväät, retkeilyvälineet ja teltat mukaan. Reipasta retkeilymieltä ja viihtyisää yhdessäoloa toivoen — TERVETULOA

Karhulan Tunturisusikerho

● 30. 6—2. 7. SUOMEN LADUN LEIRIPÄIVÄT VUOKATISSA

● 23—25. 7. JUHLARETKI MUORRAVAARAKALLE Moottorivene Vuotsosta Karapuljuun lähtee 22 pv aamulla ja palaa Vuotsoon 26 pv aamuksi. Venematkan kustannukset meno-paluu 30—40 mk. Perillä juhlakierros ja kahvi. Kutsumme kaikkia lapinkävijöitä ja erikoisesti Muorravaarakan rakentajia. Ilmoittautumiset toukokuun 18 päivään mennessä Erkki Nikkaselle, Paperharjuntie 72, 55400 Imatra 40 puh. 21292.

Imatran Lapinkävijät ry

KESÄN TALKOO-OHJELMAA

YKIN SILLAN MAALAUSTALKOOT KULTALASSA:

● 21. 7. Kokoontuminen KIILOPÄÄLLÄ, illalla.

● 22. 7. Luulammen kämpälle siivoustalkoisiin.

● 23. 7. YKIN SILLAN maalaus Kultalassa. Työ on arvioitu valmistuvan 2—3 pv:ssä. Sieltä on mahdollisuus jatkaa. SUSIÄYTSIIN huuhtomaan kultaa tai vaeltaa SUSIKYRÖÖN, jossa myös talkootöitä.

● 4—10. 8. SUSIKYRÖSSÄ korjaustalkoot. Työsuunnitelmassa mm. maaportaiden uusiminen ja käymälän siirtäminen.

Tikoopäällikkönä on Pekka Huttunen. Tiedustelut häneltä os. Joukontie 27. 76100 Pieksämäki 10. puh. 958-11247.

SAARISELÄN SIIVOUSTALKOISTA TOISAALLA LEHDESSÄMME.

□□□

● Jäsenmaksunsa 31. 1. 73 mennessä maksaneitten kesken suoritetussa arvonnassa olivat onnettaren suosiossa HILKKA HOLAPPA Oulusta, jolle arpa osoitti sukset ja HARRI MÄENPÄÄ Helsingistä, joka saa matkarahat susiviikolle.

RYÖHÄTEN AKALLE

Meitä oli silloin ja on vieläkin neljä kaverusta, Antero, Veli, Mauri ja Pentti, joille oli tullut Lapissa käynti tavaksi, Tunturilatulaisia kun olemme. Useana vuotena olimme jo kierrelleet sekä kesällä että talvella Suomen Lapin eri osissa ja jotkut meistä olivat käyneet myös Ruotsin puolella. Erikoisesti meitä kiinnosti sellaineen reitti kun "Kungsleden" hyvin varustettuine majoineen. Suurin tavoitteellinen kohteemme oli usean vuoden ajan ollut Akka eli Akka Vare tunturiryhmä Luulajan Lapissa, Ruotsissa, luonnonkaunis monine huippuineen ja jäätikköineen, korkein toppa 2013 m. Juuri tämä korkein huippu oli tavoitteenamme. Olimme jo kaksi kertaa aikaisemmin yrittäneet päästä Akalle, mutta sää ei ollut suosiollinen, vaan pakko oli ollut kääntyä takaisin kesken yrityksen.

Mauri, Antero ja Veli Akalla.

□ TAAS TULI KEVÄTTALVI ja aina meillä oli vain "Akka" mielessä eikä siinä muu auttanut kuin sonnustautua retkiasuun ja palnua Pohjolsen junaan. Kemissä meitä oli vastassa eräs Maurin pikkuisen tuttu kaveri suurine amerikanrautoineen, jolla hän oli luvannut viedä meidät Suorvaan, josta oli tarkoitus jatkaa matkaa omin avuin ja eväin. Matka Suorvaan sujui kyllä hyvin, vaikka pakoputken peräpää putosikin kesken pois. Pelottavaa sitävastoin oli teiden vetisyys ja lumen vähyys kun ajattelimme edessä olevaa retkeä. Suorvasta lähdimme hiihtelemään pitkin Suorvajärven jäätä vetäen perässämme rinkkapulkkia ja kaukana edessä häämötti Sarekin alue, jonka pohjoispäässä on itse Akka Vare. Ensimmäinen etappimme oli Vakkotavare eikä sinne ollut kuin 8 km:n matka jäätä pitkin. Seuraavana aamuna olimme jo varhain liikkeellä, sillä matka uudelle Akka-tuvalle oli noin 40 km. Aamusta aikaen puhalsi navakka tuuli pitkin Akkajaurea mutta meidän onneksemme oikeasta suunnasta antaen meille lisävauhtia kelpo lailla. Minulla oli repussani vahva muovikankaan palanen, jota käytin purjeena hyvällä menestyksellä usean kilometrin matkan, ainoa este tälle vapaakyydille oli, etten jaksanut pitää purjettani ylhäällä koko ajan käsivarsien puuttumisen vuoksi.

Matkan aikana saatoimme todeta ruotsalaisten puhdistaneen erittäin huolellisesti järven rannat puista ja risuista sillä täällä heillä oli tekeillä suuri vesiallas, — tapansa kullakin.

Paljon arvioitua aikaisemmin saavuimme myötätuulen avustamana uudelle Akka-tuvalle ja kävimme taloksi hyvin tehtyyn ja varustettuun tunturimajaan, joka kuuluu muuten Svenska Turistföreningenille. Seuraavana aamuna oli sitten tosi mielessä, ensin puurot vatsoihin ja eväät mukaan, sitten matkaan. Aamu oli hieman sumuinen eikä Akan huippua näkynyt, mutta lähdimme yrittämään siinä toivossa, että ilma paranisi. Reittimme kulki ensin yli Kutajauren ja Akkajauren välisen joen, jonka ylityskohta on syytä tarkoin valita, koska joki on vuolas, sillä mainittujen järvien korkeusero on noin 100 m.

□ MATKA JATKUI TIHEÄSSÄ "omenapuumetsikössä" itään ja ylöspäin kunnes saavutimme kurun, joka kulkee melkein etelä—pohjoissuunnassa Akalta vanhalle Akka-tuvalle. Tästä jatkoimme kurun länsireunaa suoraan ylöspäin jyrkkäreunaisen, kivisen ja erittäin vähälumisen reitin kulkemista kohti Akan huippua, jota ei vieläkään näkynyt. Lumen vähyys reitin tällä osalla oli niin kiusallista, että jätimme suksemme helposti löydettävään paikkaan vaijerilla nipuksi sidottuna ja jatkoimme kävellen suksisauvat käsissä. On merkillepantavaa miten paljon sää vaikuttaa retkeilijöiden mielialaan ja erikoisen paljon silloin kun kysymyksessä on nousu korkealle huipulle. Mekin kuljimme todella "pilvessä" näkyväisyyden ollessa niin huono, että tuntui arvelluttavalta yrittää huipulle saakka, jota ei vieläkään näkynyt. Mailta alkoi usko loppua, vaikka olimmekin sitkeitä kulkijoita, mutta Antero jaksoi puhua sen mahdollisuuden puolesta, että ilma voi selvitä. Söimme välillä eväitä ja tallustelimme taas ylöspäin, mutta tunnelma oli kuin porolla, jota ajetaan etelää kohden. Hetken kuluttua ihme kuitenkin tapahtui, ilma selkeni ja suoraan edessä näkyi Akan huippu hohtavan valkoisena kirkkaassa auringonpaisteessa. Äsken mainitsemani tunnelma muuttui kuin taikaiskusta ja huipulle yrittäminen oli itsestään selvää. Nyt ajettiin kuin porolla pohjoiseen. Kun saavuimme Akan jäätikölle oli lumi jalkojemme alla paksua ja kovaa, kipuaminen kävi hyvin vaikka nousu oli jyrkkää. Akan korkeimmasta huipusta jokseenkin tarkkaan länteen noin kaksi kilometriä on toinen korkea huippu ja näiden huippujen välijin jää korkealla oleva laakso, jonka kauneus on aivan fantastinen. Molemmin puolin kohoavat korkeat valkeat huiput hohtavan valkeina, lumi on kiinteää ja tasaista kuin sokerikuorrutus, ilma keväisen tuntuinen eikä tuuli osunut laaksoomme mistään. Paikka on mitä ihanteellisin lasketteluun, kunhan sinne pääsisi vain vähän helpommalla.

Kuljimme edelleen ihmelaaksoamme ylöspäin yhä jyrkemmäksi ja jyrkemmäksi käyvää reittiä, paikoin tuntui kuin olisi kiipeillyt jyrkän katon lapetta eikä huohotustaukojen väliin jäänyt kuin kymmenkunta metriä, nyt oli jo potkittava jalansijat kovaan lumeen. Lopullinen nousu huipulle tapahtui lännestä kapeata lumiharjannetta pitkin, jota osin konttasimme ja kävelimme perille asti. Ylhäältä avautuivat komeat näköalat joka puolelle, pohjoisessa ja koillisessa Akkajaure, idässä aivan horisontissa Kebnekaise, etelässä jylhä Sarek. Sarekin alue on ehkä Pohjolan jylhintä ja koskemattominta aluetta, jonne retkeilijät vain harvoin menevät. Lounaassa näkyi Virijaure, Vastejaure ja Salojaure, jotka saavat vetensä Sulitelma jäätiköltä. Norjan ja Ruotsin rajalla ne laskejalkojemme alla paksua ja kovaa, kipuaminen kävi hyvin vaikka nousu oli jyrkkää. Akan korkeimmasta huipusta jokseenkin tarkkaan länteen noin kaksi kilometriä on toinen korkea huippu ja näiden huippujen välijin jää korkealla oleva laakso, jonka kauneus on aivan fantastinen. Molemmin puolin kohoavat korkeat valkeat huiput hohtavan valkeina, lumi on kiinteää ja tasaista kuin sokerikuorrutus, ilma keväisen tuntuinen eikä tuuli osunut laaksoomme mistään. Paikka on mitä ihanteellisin lasketteluun, kunhan sinne pääsisi vain vähän helpommalla.

Kuljimme edelleen ihmelaaksoamme ylöspäin yhä jyrkemmäksi ja jyrkemmäksi käyvää reittiä, paikoin tuntui kuin olisi kiipeillyt jyrkän katon lapetta eikä huohotustaukojen väliin jäänyt kuin kymmenkunta metriä, nyt oli jo potkittava jalansijat kovaan lumeen. Lopullinen nousu huipulle tapahtui lännestä kapeata lumiharjannetta pitkin, jota osin konttasimme ja kävelimme perille asti. Ylhäältä avautuivat komeat näköalat joka puolelle, pohjoisessa ja koillisessa Akkajaure, idässä aivan horisontissa Kebnekaise, etelässä jylhä Sarek. Sarekin alue on ehkä Pohjolan jylhintä ja koskemattominta aluetta, jonne retkeilijät vain harvoin menevät. Lounaassa näkyi Virijaure, Vastejaure ja Salojaure, jotka saavat vetensä Sulitelma jäätiköltä. Norjan ja Ruotsin rajalla ne laskevat edelleen Luulaja-jokea pitkin Pohjanlahteen. Lounaassapäin myös Kisuriksen huippu kohosi 1680 m korkeuteen ja kaukana sen takana näkymättömissä Atlantti. Kokonaisuutena tämä vesireitti, jonka pohjoishaaran jylhää syntymäkotoa ihailimme on Ruotsin suurin vesivoimavaroiltaan ja pituudeltaan n. 450 km.

□ NOUSUUN AKAN HUIPULLE meiltä kului aikaa kokonaista 7 tuntia. Kilometrejä kertyi, kun kaikki mutkat otetaan huomioon, noin 12—15 km, mutta matkalla oli nousua n. 1600 m ja sen kyllä huomasi. Paluu olikin sitten jo paljon helpompi ja heti alkupäässä oli mitä hienoin "peffamäki" huipun läheltä ihmelaakson jyrkkää rinnettä. Sukset löytyivät paluumatkalla ja raju lasku läpi "omenapuumetsikön" alkoi. Paluumatkaan kului aikaa n. 3 tuntia, joten koko retki oli vienyt aikaa 10 tuntia.

Väsyneinä mutta tyytyväisinä onnistuneeseen retkeen palasimme uudelle Akka-tuvalle. Illalla sattui vielä niin mukavasti, että yksinäisyyteemme saimme vieraita kun Ruotsin armeija sattumalta oli kokeilemassa parin lumikissan ja perärekien kuntoa rankoissa olosuhteissa. Jutustellessa kului aika yli puolenyön ja naapurimaan miehet pitivät Akalla käyntiä talvella hyvänä suorituksena.

Aamulla oli taas latu edessä mutta se ei enää kuulu tähän.

PENTTI RANTA

Tunturiluut...

(Jatkoa 1. sivulta)

Johtokunta on antanut hankkeelle nimen "TUNTURILUUTA". Toivotaan, että siihen osallistuisivat myöskin muut Suomen Ladun jäsenyhdistykset. Metsähallitus on 9.3.73 päivätyllä kirjeellään antanut vastauksensa Tunturiladun ehdotukseen. Siinä on autioituvat jaettu kuuteen alueeseen ja selvitetty niissä suoritettavia toimenpiteitä.

Aluejako on seuraava:

Alue I: Vellinsärpimänoja, Luulampi ja Ahvenlampi eli Kivipää.

Alue II: Jyrkkävaara, Sorvusoja ja Muorravaarakka.

Alue III: Suomunruoktu, Rautulampi ja Lankojärvi.

Alue IV: Luirojärven kolme tupaa ja Tuiskukuru.

Alue V: Hammaskuru ja Siulanruoktu.

Alue VI: Kultala ja Pahaoja.

Alueilla I, II, III ja V suoritetaan seuraavat työt:

— roskien keräys ja poltto
— pysyvän nuotio- ja roskien polttopaikan perustaminen
— uuden kaatopaikan avaus
— kaatopaikan (vanhan) kuo-
— käymälän puhdistaminen

Alueella IV olisi edellämainittujen lisäksi tarpeellista rakentaa Luirojärven luusuaan jonkinlainen silta (tulva on vienyt porraspuut).

Alueella VI on tarpeellista suorittaa vain rakennusjätteiden siivous, joka voinee tapahtua sinne jo muutenkin menevän siltatalkooporukan toimesta.

Kuten huomaatte, ei Metsähallitus ole ottanut työkohteiksi muita kuin sen omistuksessa olevia tunturitupia. Saariselällä on kuitenkin Yrjö Suuniitun laatiman luettelon mukaan noin 40 autiotupaan tai kotaa. Osa autiotuvista on kuitenkin muiden kuin Metsähallituksen hallinnassa ja näiden kohteiden siivoamisesta on sovittava asianomaisten kanssa vielä erikseen (Imatran Lapinkävijät Muorravaarakan majoista, Kemin Taajojat Taajostuvasta, Snellman'in kämppä, Porttikoski jne). Ohjelmaan tulisi kuulumaan myös joitakin roskaantuneita leirialueita kuten esim. Luttojoen alajuoksu. Ehkä retkireittien suunnittelun kannalta on tässä aiheellista luetella Saariselän autiomajat ja muut suunnitellut työkohteet: Siulan ruoktu, Peuraselkä, Talkkunapää, Hammaskuru, Hammaskota, Vongoivan kota, Kiertämöt 3 kpl, Rusinakaltio, Jyrkkävaara, Snellman, Kolttakylä, Ahvenlampi, Pajujärvi, Sorvusoja, Porttikoski, Taimanlampi, Lankojärvi 2 kpl, Rautulampi, Suomun ruoktut 2 kpl, Kopsus 3 kpl, Tahvontupa, Mukkaköngäs, Muorravaarakka 2 kpl, Taajostupa, Luiro 4—5 kpl, Tuiskukuru, Padagova, Immon kammi, Vellinsärpimäoja, Kivipää, Luulampi, Rumakuru 2 kpl, "silta" Luiron luusuaan, Luton alajuoksun leiripaikat.

Tarkoitus on, että talkootyö suoritetaan eräretken yhteydessä ja siten omin eväin ja kustannuksin. Yksi eräretkiporukka hoitaa aina yhden kämpän tai muun työkohteen.

Metsähallituksen ohjeita

— — —

"Paloturvallisuuden vuoksi esitetään roskien poltto tapahtuvaksi itse kuopassa eikä sen vieressä. Metsähallituksen valvojaopas Matti Toivola antaa lähempiä ohjeita työkohteiden sopivuudesta maastoon. Talkootöiden ohjaus tapahtuu muuten hoitoalueen toimiston kautta. Luirojärvellä on radioyhteys hätätapauksia varten."

— — —

"Tarvittavat työvälineet toimitetaan hoitoalueen toimesta talkooporukoiden käytettäväksi."

— — —

"Pysyvän nuotio- ja polttopaikan, samoin kuin uuden kaatopaikan sijoitusta lienee talviolosuhteissa vaikea päättää, joten se jäänee kussakin tapauksessa valvojaoppaan paikan päällä päätettäväksi. Nuotio- ja polttopaikan rakenne määräytynee paikallisten olosuhteiden mukaan, mutta pyritään sitä suunniteltaessa käyttämään hyväksi myös muualta saatuja kokemuksia."

— — —

Metsähallituksen ohjeista eivät selviä vielä esim. seuraavat seikat:

— onko työvälineitä joka tuvalla vai ainoastaan yhdet välineet aluetta kohden
— mistä työvälineet saadaan
— mistä saadaan avaimet lukittujen kämppien siivousta varten
— miten valvojaopas merkitsee roskakuopan ja polttopaikkojen paikat ja milloin jne.

Näistä seikoista tullaan vielä neuvottelemaan a.o. aluehoitajan kanssa Sodankylässä ja vasta sitten voidaan ryhmien vetäjille antaa lopulliset ohjeet.

Ilmoittautuminen

Talkooporukoiden muodostamisessa ja ilmoittautumisessa kehoitetaan menettelemään seuraavasti:

1. Tunturiladun tunturikerhot muodostavat retkiporukkansa omassa keskuudessaan, jonka jälkeen kerhot lähettävät tiedot edelleen talkootoimikunnalle.

2. Niillä paikkakunnilla, joilla ei ole tunturikerhoa (HUOMIO TURKU, JOENSUU, KUOPIO, OULU, KOKKOLA, VARKAUS jne, jne), kehoitetaan tunturilatulaisia ottamaan yhteyttä keskenään ja kokoamaan tavanomaisia retkiporukoita ja nimeämään kullekin porukalle vetäjän. Nämä ilmoittavat sitten porukat talkootoimikunnalle ja olisivat sitten samalla yhdysmiehiä talkootoimikunnan käytettävissä tarkempien ohjeiden antamista varten.

3. Jos Suomen Ladun muut jäsenyhdistykset haluavat osallistua tähän talkoohankkeeseen, kehoitetaan a.o. yhdistyksia tekemään vastaavat ilmoitukset Suomen Ladun toimistoon.

Ilmoittautumisessa tulee käydä ilmi seuraavat seikat:

— vetäjän nimi ja osoite
— osallistujien lukumäärä
— suunniteltu retkireitti
— retken ajankohta (kesällä)

"Tunturiluudan" onnistumisen kannalta olisi erittäin tärkeätä saada mahdollisimman ajoissa selville kuinka monta retkiporukkaa saadaan osallistumaan siivousoperaatioon. Sen tähden on katsottu tarpeelliseksi asettaa ilmoittautumiselle määräaika ja se on **15. 5. 1973 mennessä.** Talkookohteiden jako retkiporukoiden kesken pyritään suorittamaan 19. 5. 1973 ja sen jälkeen annetaan vetäjille lopulliset ohjeet.

Tunturilatu on nimennyt "Tunturiluutaa" varten talkootoimikunnan: Petteri Wäänänen, (vetäjä) Sirkka Laakso, Topi Harjanne ja Yrjö Suuniittu.

Petteri Wäänäsen osoite on Ylistörmä 5 E 85, 02210 RUOMELA, ja puh. iltaisin H:ki 883 557 (ei vastaan kuitenkaan pääsiäisen ja vapun välillä)

Nyt joukolla mukaan ja ilmoittautumaan talkoisiin!